

"Službeni glasnik RS", br. 45/2009

Na osnovu člana 24. stav 2. Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", br. 47/03, 34/06 i 39/09 - US),

Vlada donosi

O D L U K U

o izradi Prostornog plana područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica"

1. Pristupa se izradi Prostornog plana područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" (u daljem tekstu: Prostorni plan).

2. Cilj donošenja Prostornog plana je: utvrđivanje dugoročne koncepcije organizacije, uređenja, zaštite i korišćenja Specijalnog rezervata prirode "Zasavica"; racionalno korišćenje i očuvanje prirodnih dobara i resursa; utvrđivanje pravila zaštite prirodnih vrednosti i korišćenja područja prema režimima zaštite utvrđenim u skladu sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" ("Službeni glasnik RS", broj 19/97) i na način koji neće ugroziti njegove prirodne vrednosti; zaštita i unapređenje životne sredine, prirodnih i nepokretnih kulturnih dobara; valorizacija komplementarnih potencijala područja za razvoj; prostorni, saobraćajni, privredni i drugi oblici integracije područja sa okruženjem.

3. Područje Prostornog plana obuhvata delove teritorija grada Sremska Mitrovica i opštine Bogatić, i to: na teritoriji grada Sremska Mitrovica, cele katastarske opštine Zasavica, Mačvanska Mitrovica, Salaš Noćajski, Noćaj, Radenković i Ravnje; na teritoriji opštine Bogatić, cele katastarske opštine Banovo Polje i Crna Bara.

Područje Prostornog plana dato je na grafičkom prikazu, koji je odštampan uz ovu odluku i čini njen sastavni deo.

4. Koncepcija Prostornog plana biće zasnovana na studijskoj, prostorno-planskoj i urbanističkoj dokumentaciji, kao i na rezultatima dosadašnjih istraživanja u oblasti planiranja i zaštite prirodnih dobara.

5. Nositelj izrade Prostornog plana je Republička agencija za prostorno planiranje.

Nositelj izrade Prostornog plana dužan je da obezbedi pribavljanje mišljenja, uslova i saglasnosti nadležnih organa i organizacija propisanih zakonom, kao i da osigura saradnju i usaglašavanje stavova sa svim relevantnim subjektima planiranja.

6. Ministarstva, posebne organizacije, javna preduzeća i ustanove nadležne za poslove zaštite životne sredine, zaštite prirode i spomenika kulture, infrastrukture, poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, ekonomije i regionalnog razvoja i drugi zainteresovani organi i organizacije, dostaviće u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove odluke sve raspoložive podatke, uslove i dokumentaciju iz delokruga svoga rada nosiocu izrade Prostornog plana.

7. Rok za izradu Prostornog plana je 11 meseci od dana stupanja na snagu ove odluke.

8. Sredstva za izradu Prostornog plana obezbediće Republička agencija za prostorno planiranje.

9. Predlog Prostornog plana biće izložen na javni uvid u trajanju od 30 dana u zgradama Skupštine grada Sremska Mitrovica i Skupštine opštine Bogatić.

10. Program za izradu Prostornog plana odštampan je uz ovu odluku i čini njen sastavni deo.

11. Sastavni deo ove odluke je Odluka o izradi Strateške procene uticaja Prostornog plana područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS", broj 17/09).

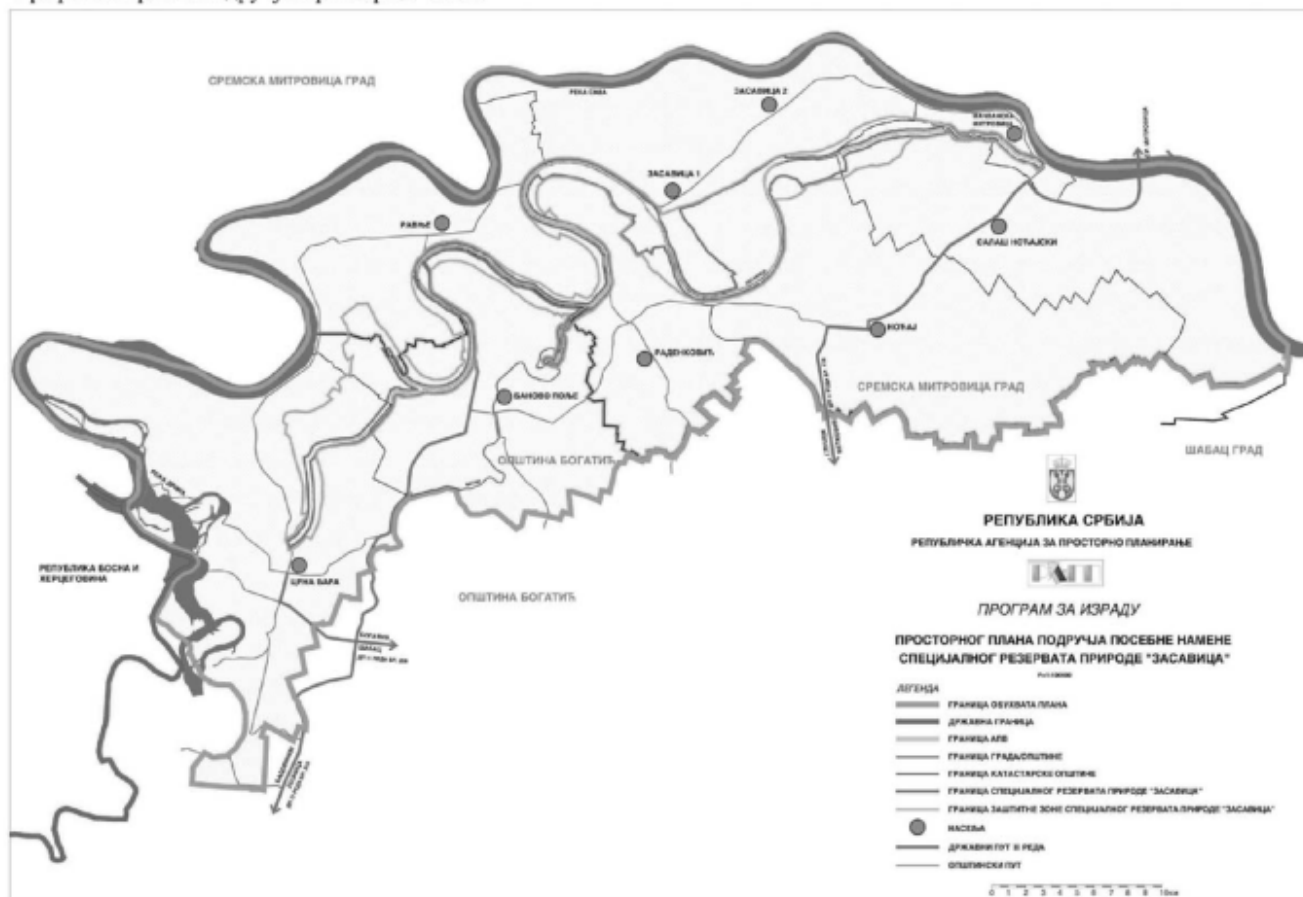
12. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

05 broj 110-3113/2009
U Beogradu, 4. juna 2009. godine

Vlada

Predsednik,
dr **Mirko Cvetković**, s.r.

Графички приказ подручја Просторног плана

PROGRAM

ZA IZRADU PROSTORNOG PLANA PODRUČJA POSEBNE NAMENE SPECIJALNOG REZERVATA PRIRODE "ZASAVICA"

1. Uvodne napomene

Predmet ovog programa je izrada Prostornog plana područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica".

Program za izradu Prostornog plana područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" (u daljem tekstu: Program) sastavni je deo Odluke o izradi Prostornog plana područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica".

Program je urađen u skladu sa odredbama Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik RS", br. 47/03, 34/06 i 39/09 - US) i Pravilnika o sadržini i izradi planskih dokumenata ("Službeni glasnik RS", broj 60/03), kao i ostalim zakonskim i podzakonskim aktima koji regulišu ovu oblast.

Program sadrži tekstualni i grafički deo i definiše vrstu planskog dokumenta, granice planskog područja, razloge i pravni osnov za izradu planskog dokumenta, ciljeve izrade prostornog plana, potencijale, ograničenja i prioritete razvoja planskog područja, kao i pregled postojeće dokumentacije i podloga od značaja za izradu prostornog plana, dinamiku izrade prostornog plana i finansijska sredstva potrebna za izradu prostornog plana i druga pitanja od značaja za izradu planskog dokumenta.

Na osnovu Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS", broj 135/04), strateška procena se vrši i za planove, programe i osnove u oblasti prostornog planiranja. Odluku o strateškoj proceni donosi organ nadležan za pripremu plana ili programa. S obzirom da je predmet ovog planskog dokumenta zaštićeno prirodno dobro, odnosno Specijalni rezervat prirode "Zasavica", predlaže se izrada Strateške procene uticaja Prostornog plana područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" na životnu sredinu.

2. Vrsta planskog dokumenta

Prostorni plan područja posebne namene se donosi za područje koje zbog svojih karakteristika ima posebnu namenu koja zahteva poseban režim organizacije, uređenja, korišćenja i zaštite prostora, a što je propisano odredbama Zakona o planiranju i izgradnji i Pravilnika o sadržini i izradi planskih dokumenata.

Članom 168. Zakona o planiranju i izgradnji, propisano je da će se do donošenja Strategije prostornog razvoja Republike Srbije, primenjivati odredbe Prostornog plana Republike Srbije. Prostornim planom Republike Srbije u poglavlju VII "Primena i sprovođenje Prostornog plana Republike Srbije", tačka 5. "Donošenje prostornih planova za uže prostorne celine", utvrđena su područja za koja će se donositi prostorni planovi područja posebne namene do 2010. godine, u koje su svrstana i područja prirodnih rezervata.

Pravilnikom o sadržini i izradi planskih dokumenata definisano je da prostorni plan područja posebne namene obuhvata proglašeno ili predloženo područje prirodnog dobra sa zaštitnom zonom.

U skladu sa navedenim, za područje Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" predlaže se izrada sledećeg planskog dokumenta: Prostorni plan područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" (u daljem tekstu: Prostorni plan).

Prema članu 23. Zakona o planiranju i izgradnji, prostorni planovi se rade za period od najmanje deset godina. Vremenski horizont ovog prostornog plana određen je za period od 2009-2025. godine, tokom kojeg će se implementacija Prostornog plana realizovati kroz četiri srednjeročne etape od po četiri godine, pri čemu se za svaku etapu zaključuje ugovor o implementaciji.

3. Razlozi za izradu Prostornog plana

Osnovni razlog za izradu i donošenje Prostornog plana je stvaranje uslova za zaštitu, unapređenje i očuvanje predeonih vrednosti ovog područja, posebno prirodnih, i njegovo uređenje i korišćenje na principima održivog razvoja. Razlog izrade Prostornog plana je postizanje ravnoteže između zastupljenih tipova predela i ljudskih aktivnosti u cilju očuvanja predela i smanjenja broja njegovih transformacija. U procesu planiranja kroz uređenje predela, potrebno je doći do najoptimalnijih rešenja, koja konflikte u budućem korišćenju prostora svode na minimum, a u skladu sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" ("Službeni glasnik RS", broj 19/97) i na način koji neće ugroziti njegove prirodne vrednosti.

Prostorni plan će predstavljati prioritetan planski dokument za upravljanje, zaštitu i razvoj obuhvaćenog područja i osnov za realizaciju evropskih inicijativa i međunarodnih konvencija ratifikovanih u našoj državi, donetih nacionalnih strategija za različite oblasti razvoja, kao i drugih sektorskih programa i projekata.

Na osnovu Evropske konvencije o predelu koja je potpisana u Firenci 20. oktobra 2000. godine "predeo ima važnu ulogu za opšti interes u oblasti kulture, ekologije, životne sredine i društva i predstavlja resurs koji pogoduje privrednim delatnostima, a čijom se zaštitom, upravljanjem i planiranjem može doprineti otvaranju novih radnih mesta".

Prema ovoj konvenciji predeo doprinosi formiranju lokalnih kultura i predstavlja jedan od osnovnih elemenata prirodnog i kulturnog nasleđa, koji doprinosi dobrobiti zajednice i jačanju njenog prostornog identiteta, ima suštinski značaj za dobrobit pojedinca i društva, a njegova zaštita, upravljanje i planiranje nameću određena prava i obaveze.

Takođe, kvalitet i raznolikost predela čine zajedničko bogatstvo, te je potrebno uspostaviti komunikaciju i saradnju brojnih aktera u cilju njegove zaštite, upravljanja i planiranja.

Prostornim planom je potrebno definisati funkcije različitog nivoa značaja i njihov razvoj uskladiti sa režimima zaštite, unapređenja, uređenja i korišćenja prirodne sredine. Imajući u vidu osnovni cilj izrade Prostornog plana, potrebno je utvrditi hijerarhiju ciljeva i interesa, te na osnovu toga hijerarhiju funkcija i aktivnosti, kako u oblasti komplementarnih, tako i u oblasti suprotstavljenih aktivnosti.

Prema Programu rada Zavoda za zaštitu prirode Srbije za 2009. godinu, planirano je proširenje granica Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i stavljanje sadašnje zaštitne zone u granice tog rezervata, što će biti realizovano kroz izradu nove studije. U skladu s tim, Prostornim planom će biti predložena nova granica Specijalnog rezervata prirode "Zasavica".

Na prostorima ušća Drine u Savu, koje je obuhvaćeno Programom, na osnovu prethodnih istraživanja i valorizacije će, takođe, u narednim fazama izrade Prostornog plana biti definisan njihov status, prostorni obuhvat i režimi zaštite.

4. Obuhvat i granica Prostornog plana

Programom za izradu Prostornog plana obuhvaćeno je područje od 18179.8614 ha, na teritoriji grada Sremska Mitrovica i opštine Bogatić, odnosno na katastarskim opštinama Zasavica, Mačvanska Mitrovica, Salaš Noćajski, Noćaj, Radenković i Ravnje na teritoriji grada Sremska Mitrovica i katastarskim opštinama Banovo Polje i Crna Bara u opštini Bogatić.

Područje obuhvaćeno Programom se nalazi na graničnom području grada Sremska Mitrovica i opštine Bogatić, na jugoistoku se graniči sa područjem opštine Šabac, a na zapadu sa Republikom Bosna i Hercegovina.

Tabela 1. Opštine, katastarske opštine i naselja na području obuhvaćenom Programom

Grad/opština	Katastarska opština	Površina ha	Naselje
Sremska Mitrovica	Zasavica	2414,48	Zasavica I Zasavica II
	Mačvanska Mitrovica	307,75	Mačvanska Mitrovica
	Salaš Noćajski	2665,28	Salaš Noćajski
	Noćaj	3070,00	Noćaj
	Radenković	1446,56	Radenković
	Ravnje	2267,48	Ravnje
Bogatić	Banovo Polje	2291,52	Banovo Polje
	Crna Bara	3716,80	Crna Bara
Ukupno		18179,86	

Izvor podataka: Republički geodetski zavod, Služba za katastar nepokretnosti opština, 2008. godina.

Granicu obuhvata čine: na severu reka Sava, sa severnim granicama katastarskih opština Ravnje, Zasavica, Mačvanska Mitrovica i Salaš Noćajski, sa istočne strane spoljne granice (istočne) katastarske opštine Salaš Noćajski, na jugu spoljne granice (južne) katastarskih opština Salaš Noćajski, Noćaj, Radenković, Banovo Polje i Crna Bara; sa zapadne spoljne granice (zapadne) katastarskih opština Crna Bara, Banovo Polje i Ravnje.

5. Pravni osnov za izradu Prostornog plana

Izradi Prostornog plana područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" pristupiće se na osnovu Odluke o izradi Prostornog plana.

Odluka o izradi planskog dokumenta se priprema na osnovu programa za izradu planskog dokumenta, koji je sastavni deo te odluke.

Pravni osnov za izradu Prostornog plana područja posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" sadržan je u odredbama:

- Zakona o planiranju i izgradnji ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 47/03, 34/06 i 39/09 - US), kojim je propisano da se prostorni plan područja posebne namene donosi za područje koje, zbog svojih karakteristika, ima posebnu namenu koja zahteva poseban režim organizacije, uređenja, korišćenja i zaštite prostora;
- Pravilnika o sadržini i izradi planskih dokumenata ("Službeni glasnik RS", broj 60/03), kojima je propisana sadržina prostornog plana područja posebne namene;
- Zakona o Prostornom planu Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 13/96), kojim je propisano da se Prostorni plan Republike Srbije sprovodi prostornim planovima područja posebne namene.

Prostorni plan će biti urađen u skladu i sa drugim propisima, koji regulišu ovu oblast, i to:

- Zakona o šumama ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 83/92, 53/93 - dr. zakon, 54/93, 60/93, 67/93 - dr. zakon, 48/94 - dr. zakon, 54/96 i 101/05 - dr. zakon);
- Zakona o poljoprivrednom zemljištu ("Službeni glasnik RS", br. 62/06 i 65/08 - dr. zakon);
- Zakona o zaštiti životne sredine ("Službeni glasnik RS", br. 135/04 i 36/09);
- Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS", broj 135/04);
- Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu ("Službeni glasnik RS", br. 135/04 i 36/09);
- Zakona o vodama ("Službeni glasnik RS", br. 46/91, 53/93, 67/93 - dr. zakon, 48/94 - dr. zakon, 54/96 i 101/05 - dr. zakon);
- Zakona o turizmu ("Službeni glasnik RS", broj 36/09);
- Zakona o kulturnim dobrima ("Službeni glasnik RS", broj 71/94);
- Zakona o javnim putevima ("Službeni glasnik RS", br. 101/05 i 123/07);
- Zakona o železnici ("Službeni glasnik RS", broj 18/05);
- Zakona o telekomunikacijama ("Službeni glasnik RS", br. 44/03 i 36/06);
- Zakona o energetici ("Službeni glasnik RS", broj 84/04);
- Zakona o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznovrsnosti ("Službeni list SRJ" - "Međunarodni ugovori", broj 11/01);
- Zakona o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje faune i flore ("Službeni list SRJ" - "Međunarodni ugovori", broj 11/01);
- Međunarodne konvencije za zaštitu ptica ("Službeni list SFRJ", broj 6/73);
- Konvencije o močvarama koje su od međunarodnog značaja, posebno kao prebivalište ptica močvarica ("Službeni list SFRJ" - "Međunarodni ugovori", broj 9/77);
- Uredbe o zaštiti specijalnog rezervata prirode "Zasavica" ("Službeni glasnik RS", broj 19/97);
- Uredbe o zaštiti prirodnih retkosti ("Službeni glasnik RS", br. 50/93 i 93/93 - ispravka);
- Direktive o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore;
- Konvencije o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa.

U ovaj planski dokument biće ugrađene smernice i strateška opredeljenja iz pojedinih strategija razvoja, koje je donela Vlada.

6. Planski osnov za izradu Prostornog plana

Prostornim planom Republike Srbije, u poglavlju VII "Primena i sprovođenje Prostornog plana Republike Srbije", tačka 5. "Donošenje prostornih planova za uže prostorne celine" utvrđena su područja za koja će se donositi prostorni planovi područja posebne namene do 2010. godine, u koje su svrstana i područja prirodnih rezervata.

7. Predmet, ciljevi i zadaci za izradu Prostornog plana

7.1. Predmet i zadaci izrade Prostornog plana

Predmet Prostornog plana je zaštita, razvoj, organizacija i uređenje Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i ostalog područja obuhvaćenog izradom Prostornog plana, kao prirodne, privredne i turističke celine.

Zadatak izrade Prostornog plana je da istovremeno omogući optimalan razvoj i zaštitu obuhvaćenog područja i očuvanje, unapređenje i zaštitu zastupljenih tipova predela. Prioritet je zaštita i uređenje Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" kao zaštićenog prirodnog dobra i predela bliskog prirodi bez vidljivog uticaja čoveka i njegovo povezivanje sa predelima koji se ekstenzivno koriste, kultivisanim, upravljanim (pastoralnim) i suburbanim predelima i zastupljenim predeonim elementima, posebno koridorima reke Save i Drine.

Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", područje vodotoka Zasavice je stavljeno pod zaštitu kao prirodno dobro od izuzetnog značaja i svrstava se u I kategoriju zaštite kao specijalni rezervat prirode, koji sa svojom zaštitnom zonom čini jedinstvenu celinu.

Specijalni rezervat prirode "Zasavica" stavlja se pod zaštitu radi očuvanja prirodnog vodotoka Zasavice, karakterističnog za ravničarske predele i vlažnih staništa koji se odlikuju značajnom raznovrsnošću vrsta i prirodnih retkosti.

7.1.1. Administrativna zaštita Specijalnog rezervata prirode Zasavica i međunarodni značaj

Polazeći od ekoloških principa i aktivne zaštite, uz primenu postojeće zakonske regulative, Vlada je donela Uredbu o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" kao prirodnog dobra I kategorije od izuzetnog značaja. Tom uredbom su utvrđena pravila za sprovođenje režima zaštite i razvoja, definisano zaštićeno područje, određeni režimi zaštite, način sprovođenja zaštite i razvoja i određen je nosilac aktivnosti.

Pored nacionalnog aspekta zaštite Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", Zasavica je zaštićena i na međunarodnom nivou kao:

- zaštićeni međunarodno značajni centri biodiverziteta;
- Ramsarsko područje;
- EMERALD područje;
- područje upravljanja staništima i vrstama.

Zasavica sa svojim okruženjem predstavlja redak preostali očuvani kutak prirode u Evropi i jedno od najbolje očuvanih staništa za ptice močvarice i grabljivice u ovom delu Evrope. Zbog svojih ornitoloških vrednosti, Zasavica je 2000. godine prema IBA projektu, uvršćena u registar područja od međunarodnog značaja za ptice Evrope. Ove godine su određene nove, šire granice IBA područja koje obuhvataju prostore značajne za faunu ptica.

Ovo područje je 2005. godine nominovano za IPA, kao međunarodno značajno biljno područje. Granice IPA područja poklapaju se sa granicama Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i njegove zaštitne zone. U postupku je revizija granica za nacionalnu mrežu IPA područja koja će se proširiti i na botanički značajne prostore u širem okruženju Specijalnog rezervata prirode "Zasavica".

Zasavica se u granicama koje obuhvataju Specijalni rezervat prirode "Zasavica" i zaštitnu zonu od 2008. godine nalazi na listi Ramsarskih područja, međunarodno značajnih vodenih područja prema Ramsarskoj konvenciji koju je ratifikovala i naša zemlja.

Specijalni rezervat prirode "Zasavica" je uvršten u Emerald područja u Republici Srbiji, koja su naročito značajna za zaštitu i očuvanje divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa, kao jedno od dva područja ove vrste u sklopu plavne doline reke Save (pored Specijalnog rezervata prirode "Obedska bara") na površini od 670,99 ha.

Prema klasifikaciji Međunarodne unije za zaštitu prirode, Specijalni rezervat prirode "Zasavica" je područje upravljanja staništima i vrstama IV kategorije.

Od 2001. godine Specijalni rezervat prirode "Zasavica" je član Europark Federacije.

U 2007. godini, Specijalni rezervat prirode "Zasavica" je priključen i globalnoj ekološkoj akciji "S.O.S" Grupe, koju čine Unija ekologa "UNESCO" i Fakultet za primenjenu ekologiju "FUTURA", sa još devet pridruženih članova.

7.2. Ciljevi izrade Prostornog plana

7.2.1. Opšti ciljevi izrade Prostornog plana

Osnovni cilj izrade Prostornog plana je stvaranje planskog osnova za organizovani prostorni razvoj, zaštitu i uređenje Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", kao i obezbeđenje uslova za realizaciju koncepta održivog razvoja na području obuhvaćenom Programom zasnovanog na uravnoteženom i skladnom odnosu društvenih potreba, privrednih delatnosti i životne sredine.

Cilj izrade Prostornog plana je i uređenje predela obuhvaćenih Programom kroz dugoročne i dalekosežne postupke sa ciljem unapređenja, ponovnog uspostavljanja ili stvaranja predela, radi postizanja predeone raznovrsnosti.

7.2.2. Posebni ciljevi izrade Prostornog plana

Posebni ciljevi izrade Prostornog plana su:

- usklađivanje različitih, pa i suprotnih interesa u korišćenju prostora;
- racionalno i održivo korišćenje prostora, prirodnih resursa i energije;
- povećanje nivoa socioekonomske razvijenosti područja;
- privredni razvoj područja, posebno razvoj turizma, u skladu sa namenom zaštićenog područja;
- uvođenje energetski ekonomičnijih tehnologija i postepeni prelazak na maksimalno moguće korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;
- podsticanje proizvodnje i primene tehnologija koje smanjuju zagađivanje životne sredine i proizvodnju otpada;
- infrastrukturno opremanje područja obuhvaćenih Programom;
- integracija zaštite životne sredine u sve pojedinačne i sektorske strategije i programe razvoja kroz primenu ekoloških principa planiranja;
- zaštita posebno vrednih delova prirode, pejzažnih i ambijentalnih celina i spomenika kulture;
- korišćenje i zaštita flore i faune, preduzimanje odgovarajućih mera za sanaciju i unapređenje degradiranih površina, labilnih ekosistema, šumskog i poljoprivrednog zemljišta, površinskih i podzemnih voda, vazduha i tla.

7.2.3. Ciljevi izrade Prostornog plana po pojedinim oblastima

7.2.3.1. Zaštita i korišćenje prirodnih vrednosti i resursa

Ciljevi zaštite i održivog korišćenja svih prirodnih vrednosti resursa, a u skladu sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i na način koji neće ugroziti njegove prirodne vrednosti su za:

1. poljoprivredno zemljište:

- zaštita i racionalno korišćenje poljoprivrednog zemljišta u granicama Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", u skladu sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica",
- zaštita i korišćenje poljoprivrednog zemljišta van područja Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", u skladu sa principima održivog razvoja,
- zaštita poljoprivrednog zemljišta od suvišnih voda i eolske erozije;

2. šume i šumsko zemljište:

1) na području obuhvaćenom Programom:

- unapređenje stanja šuma,
- zaštita šuma od svih oblika negativnog delovanja abiotičkih i biotičkih činilaca,
- ostvarivanje svih funkcija šuma (zaštitno-proizvodne i socio-kulturne),
- definisanje prirodnih i ambijentalnih vrednosti i celina kao ekološki određenih i povezanih,
- povećanje površina pod šumama i vanšumskim zelenilom,
- uspostavljanje jedinstvenog i sveobuhvatnog sistema, povezivanjem šuma i vanšumskog zelenila (poljozaštitni, vetrozaštitni pojasevi, remize i dr.),
- međusobno usaglašavanje posebnih osnova gazdovanja šumama, lovne osnove i programa zaštite i razvoja po principu obaveznosti i nadležnosti;

2) u granicama Specijalnog rezervata prirode "Zasavica":

- održavanje optimalnog odnosa obraslih i neobraslih površina, saglasno stanišnim uslovima i mogućnostima,
- funkcionalno namenski opredeljenje šumskih prostora (šuma i šumskih čistina),
- definisanje i održavanje optimalnih stanja kao stalnog procesa,
- povećanje i uspostavljanje autohtonih oblika biljnog zajedništva sa prioriteto uz vodene površine,
- zamena hibridnih euroameričkih topola autohtonim vrstama,
- sprečavanje širenja i po potrebi preduzimanje mere za uništavanje invazivnih vrsta (cigansko perje, jasenolisni javor, kiselo drvo, bagremac, zapadni koprivić, dafina, pensilvanski dlakavi jasen, trnovac, živa ograda, petolisni bršljen, kasna sremza, japanska falopa, sibirski brest),
- uspostavljanje mera za saniranje izrazito loših i narušenih uzgojnih stanja,
- gazdovanje šumama u skladu sa održivim razvojem, ekološkim principima i uslovima zaštite prirodnih dobara,
- usaglašavanje opštih i posebnih osnova gazdovanja šumama i lovne osnove sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";

3. lovnu i ribolovnu faunu:

- unapređenje stanja populacije krupne i sitne divljači,

- stvaranje uslova za očuvanje endemske vrste ribe *Umbra krameri* i preduslova za uvećanje njenog broja,
- zabrana unošenja alohtonih vrsta riba,
- obezbeđivanje sprovođenja mera sa ciljem da se izlove alohtone vrste riba iz vodotoka na ovom području,
- stvaranje uslova za reintrodukciju ribljih vrsta koje su nekad naseljavala ovo područje;

4. vodne resurse:

- osiguranje zaštite i unapređenje kvaliteta voda do nivoa nesmetanog korišćenja voda za predviđene namene;
- sprovođenje kontrolisanog prihvatanja, sprovođenja i prečišćavanja otpadnih voda od svih potrošača vode, u cilju zaštite kvaliteta podzemnih i površinskih voda;

5. mineralne i energetske resurse:

- stimulisanje razvoja i korišćenje obnovljivih izvora energije, čime bi se znatno uticalo na poboljšanje životnog standarda i zaštitu i očuvanje predela i životne sredine,
- štednja i racionalno korišćenje energije,
- korišćenje obnovljivih izvora energije prvenstveno za zadovoljenje niskotemperaturnih toplotnih potreba i smanjenje konflikata između korišćenja energetske resurse i zaštite životne sredine, preduzimanjem odgovarajućih mera za saniranje negativnih posledica (programi rekultivacije/revitalizacije, otklanjanje šteta itd.).

7.2.3.2. Zaštita predela i prirodnih dobara

Ciljevi zaštite predela i prirodnih dobara su:

- očuvanje zastupljenih tipova predela obuhvaćenih Programom, pre svega, predela bliskih prirodi;
- postizanje ravnoteže između aktivnosti u prostoru i predeonih elemenata, radi minimiziranja opterećenja na zastupljene tipove predela i očuvanja i unapređenja predeone raznovrsnosti;
- uređenje predela radi optimalizacije stanja i zaštite prirodnih vrednosti, resursa i životne sredine;
- zaštita i očuvanje biološkog diverziteta, kao izuzetno bogatog, raznovrsnog i značajnog, i divlje flore i faune na području obuhvaćenom Programom;
- očuvanje i povezivanje ekoloških koridora na području obuhvaćenom Programom, zaštita reka Save i Drine, posebno plavnog područja Drine i njegovo plansko (kontrolisano i ograničeno) korišćenje;
- usklađivanje odvodnjavanja na području obuhvaćenom Programom sa režimima i uslovima zaštite,
- zaštita Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", očuvanje autohtonog ekosistema, retkih i endemičnih vrsta u skladu sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- unapređenje i poboljšanje opštih ekoloških uslova na području Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i njegove zaštitne zone;
- stvaranje uslova za korišćenje područja Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" u skladu sa održivim razvojem i sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i na način koji neće ugroziti njegove prirodne vrednosti;
- zaštita staništa prirodnih retkosti, na području obuhvaćenom Programom.

7.2.3.3. Mreža naselja

Ciljevi u oblasti mreže naselja su:

- usmeravanje prostorne organizacije obuhvaćenog područja;
- usmeravanje razvoja i uređenja naselja;
- definisanje kriterijuma za uređenje naselja, pravila korišćenja i zaštite, posebno sa aspekta očuvanja zaštićenog prirodnog dobra;
- revitalizacija seoskih naselja, uz racionalno korišćenje lokalnih resursa i razvoj onih funkcija koje će uticati na smanjenje negativnih trendova u demografskim kretanjima i na stvaranje uslova za povećanje stepena zaposlenosti u naseljima;
- promene u organizaciji rada javnih službi i prilagođavanje potrebama i osobenostima lokalnih zajednica, uvođenje komplementarnih i pratećih aktivnosti;
- veća upotreba savremenih informatičkih i drugih komunikacionih sredstava, sa ciljem da se poveća dostupnost javnih službi i ustanova za građane, a posebno one iz udaljenijih zona i naselja.

7.2.3.4. Stanovništvo

Ciljevi koji se odnose na stanovništvo su:

- usporavanje procesa starenja stanovništva;
- povećanje udela mlađeg stanovništva;
- poboljšanje obrazovne i kvalifikacione strukture stanovništva;
- zaustavljanje imigracionih procesa;
- smanjenje obima dnevnih migracija.

7.2.3.5. Privreda

Ciljevi u oblasti privrede su:

- ravnomeran razvoj područja zasnovan, na lokalnim razvojnim potencijalima;
- stvaranje uslova za zaustavljanje imigracionih trendova putem otvaranja novih radnih mesta i obezbeđenja prostornih uslova za razvoj novih aktivnosti, prvenstveno u okviru građevinskih rejonu naselja;
- uspostavljanje koncepta održivog razvoja privrede zasnovanog na korišćenju lokalnih resursa i komparativnih prednosti područja;
- formiranje stabilne privredne strukture i podizanje ukupnog društvenog standarda;
- razvoj malih i srednjih preduzeća, kao i širokog kompleksa delatnosti koje se mogu organizovati u okviru postojećih preduzeća i u seoskim domaćinstvima (odgajivačke i prerađivačke delatnosti);
- kompleksna valorizacija najznačajnijih prirodnih i stvorenih potencijala turističke ponude kojom će se obezbediti uslovi za razvoj ekoturizma, njegovih komplementarnih oblika i delatnosti komplementarnih turizmu, u cilju bržeg razvoja područja i povećanja priliva prihoda lokalnih zajednica.

Ciljevi u oblasti poljoprivrede su:

- usklađivanje poljoprivrednih aktivnosti sa uslovima zaštite Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- korišćenje komparativnih prednosti, za razvoj poljoprivrede izvan područja Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" (dobre predispozicije za povrtarsku proizvodnju, korišćenje termalnih voda u procesu poljoprivredne proizvodnje, mogućnost potrošnje proizvoda kroz turističku ponudu i sl.);
- razvoj poljoprivredne proizvodnje i afirmacija ovog područja kao proizvođača zdrave hrane;

- razvoj agroindustrije na bazi raspoloživih sirovina biljnog i životinjskog porekla u cilju povećanja stepena finalizacije poljoprivredne proizvodnje.

Ciljevi u oblasti turizma su:

- izgradnja i povezivanje turističke i druge potrebne infrastrukture, koja bi omogućila sadržajni boravak turista u granicama održivosti;
- utvrđivanje konkretnih pravaca razvoja onih oblika turizma čiji je razvoj realan na osnovu prirodnih i stvorenih potencijala;
- planiranje sadržaja i aktivnosti kako bi se povećao turistički promet područja, prihodi od turizma i udeo stanovništva koji prihoduje od turizma;
- određivanje prioriternih oblika, obima turističkih aktivnosti i područja na kojima će se sprovesti;
- identifikovanje dostižnih i realnih ciljeva razvoja turizma sa vremenskim ograničenjima i nosiocima aktivnosti;
- valorizacija prirodnih i radom stvorenih vrednosti koje pruža ovo područje;
- primena odgovarajućih razvojnih planova turizma, sa ciljem da se poboljša turistički razvoj samostalno i u okviru regiona kroz turističke proizvode i zajedničku marketinšku prezentaciju;
- primena međunarodno postavljenih standarda, koji se odnose na politiku, ciljeve i sredstva kod planiranja odgovornog i održivog razvoja turizma.

Ciljevi u oblasti šumarstva, lova i ribolova su:

- razvoj šumarstva kao privredne grane u skladu sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i na način koji neće ugroziti njegove temeljne prirodne vrednosti;
- stvaranje uslova za korišćenje šumskih i lovnih potencijala po principu usmerenog, održivog i mudrog korišćenja u skladu sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i na način koji neće ugroziti njegove temeljne prirodne vrednosti;
- definisanje radnji i mera (stanišni uslovi, tehnički objekti i dr.) za povećanje učesća brojnosti autohtonih vrsta divljači;
- zaštita autohtonog ribljeg fonda Zasavice zabranom ribolova, osim sportskog;
- razvoj lovnog i ribolovnog turizma kao privredne grane u okviru turističke ponude područja obuhvaćenog Programom.

7.2.3.6. Infrastruktura

Ciljevi u oblasti infrastrukture su:

1. Ciljevi u oblasti saobraćajne infrastrukture su:

- utvrđivanje optimalne saobraćajne mreže kategorisanih puteva koji će omogućiti vezu između naselja obuhvaćenih Programom i vezu ovog prostora sa širim okruženjem,
- obezbeđenje uslova za integralni pristup do Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" preko postojeće mreže drumskih, železničkih i vodnih puteva,
- uključivanje potencijala plovnog puta reke Save u oblast putničkog prevoza,
- utvrđivanje ruta nemotornih kretanja (biciklom) do Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i prevoza čamcima u Specijalnom rezervatu prirode "Zasavica", u skladu sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";

2. Ciljevi u oblasti vodoprivrede su:

- definisanje vodoprivrednog razvoja područja,
- revitalizacija hidrološkog režima Zasavice,
- propisivanje i održavanje optimalnog vodnog režima vlažnih staništa,
- pročišćavanje i uređivanje zamuljenih kanala,
- integralno, kompleksno, racionalno i jedinstveno korišćenje vodnih resursa, kako za vodosnabdevanje stanovništva, tako i za podmirenje potreba ostalih korisnika voda,
- usaglašavanje razvoja sistema vodovoda i kanalizacije sa potrebama,
- osiguranje povoljnog režima korišćenja i zaštite podzemnih voda,
- zaštita naselja, industrijskih kompleksa i poljoprivrednih površina od spoljnih i unutrašnjih voda,
- revitalizacija sistema za navodnjavanje u cilju obezbeđenja dovoljne količine kvalitetne vode za potrebe navodnjavanja obradivih poljoprivrednih površina u vegetacionom periodu;

3. Ciljevi u oblasti energetike su:

- gasifikacija i toplifikacija svih korisnika na području obuhvaćenom Programom,
- racionalno korišćenje i štednja neobnovljivih resursa i štednja proizvedene energije,
- stimulisanje primene novih tehnologija u proizvodnji energije,
- korišćenje i primena geotermalne energije za toplotne, banjsko-rekreativne potrebe i u procesu poljoprivredne proizvodnje,
- stimulisanje razvoja i korišćenja obnovljivih izvora energije;

4. Ciljevi u oblasti elektroenergetske infrastrukture su:

- unapređenje kvaliteta življenja i zadovoljavanje potreba stanovnika, imajući u vidu principe energetske efikasnosti,
- obezbeđenje kvalitetne i sigurne isporuke električne energije diktiranom potrošnjom u narednom periodu za sve potrošače na području obuhvaćenom Programom,
- obezbeđenje koridora za buduću prenosnu mrežu i koridora za kablovske vodove u naseljima,
- obezbeđenje dovoljnog kapaciteta u postojećim trafostanicama, njihovom rekonstrukcijom i izgradnja novih trafostanica,
- izgradnja kvalitetne spoljne rasvete u skladu sa novim tehnologijama razvoja rasvetnih tela u naseljima, turističkim lokalitetima i duž državnih puteva;

5. Ciljevi u oblasti telekomunikacione infrastrukture su:

- potpuna digitalizacija telekomunikacione infrastrukture, kao jednog od ključnih preduslova za izgradnju informacionog društva,
- dostizanje prosečnog evropskog stepena razvoja u oblasti telekomunikacija,
- omogućavanje da internet bude svima dostupan, brz, jeftin i siguran,
- postizanje razvoja Web ekonomije,
- usklađivanje razvoja telekomunikacione infrastrukture sa zahtevima koji su utvrđeni u strategijama iz drugih oblasti, a posebno sa Strategijom razvoja informacionog društva u Republici Srbiji ("Službeni glasnik RS", broj 87/06),
- obezbeđenje efikasnog pristupa informacijama i znanju;

- povećanje nivoa znanja i obrazovanja informaciono-komunikacionih tehnologija izgradnjom telekomunikacione infrastrukture i informacionog društva.

7.2.3.7. Zaštita nepokretnih kulturnih dobara

Ciljevi u oblasti zaštite nepokretnih kulturnih dobara su:

- integralna zaštita nepokretnih kulturnih dobara sa prostorom u kome se nalaze;
- definisanje nepokretnih kulturnih dobara kao razvojnog potencijala područja;
- propisivanje uslova zaštite nepokretnih kulturnih dobara od svih oblika nekontrolisane urbanizacije i izgradnje, zatim od rekonstrukcija koje su neprimerene postojećoj naseljskoj strukturi, od izgradnje industrijskih pogona i velikih infrastrukturnih sistema, objekata posebne namene i drugih objekata, koji mogu trajno da degradiraju ne samo njihovo okruženje, već i da im ugroze identitet.

7.2.3.8. Zaštita životne sredine

Ciljevi u oblasti zaštite životne sredine su:

- zaštita i uređenje predela na području obuhvaćenom Programom;
- definisanje mera u cilju zaštita vazduha, voda (površinskih i podzemnih) i zemljišta od degradacije i nekontrolisanog korišćenja;
- definisanje režima i mera zaštite nad zaštićenim prirodnim dobrima;
- zaštita priobalja Save i ušća Drine u Savu;
- sanacija i rekultivacija degradiranih površina, privremenih i divljih deponija;
- stabilizacija prostora koji su ugroženi erozijom;
- stvaranje povoljnih mikroklimatskih uslova i povećanje šumovitosti na području obuhvaćenom Programom, povećanjem površina pod šumama i vanšumskim zelenilom;
- zaštita naselja i područja obuhvaćenih Programom kroz adekvatno infrastrukturno opremanje;
- rešavanje deponovanja komunalnog i životinjskog otpada u skladu sa novim tehnološkim dostignućima;
- stvaranje uslova za sakupljanje i preradu otpadnih materija koje se mogu koristiti kao sekundarne sirovine;
- definisanje zaštitnih zona i pojaseva oko naselja, izvorišta voda, infrastrukturnih koridora, prirodnih i nepokretnih kulturnih dobara.

8. Potencijali planskog područja

8.1. Prirodni uslovi

Sa stanovišta prirodno-geografskih prednosti i potencijala može se reći da Specijalni rezervat prirode "Zasavica" ima povoljan geosaobraćajni i turistički položaj.

Nalazi se u blizini velikih turističko emitivnih područja Beograda (70 km), Novog Sada (50 km) i Sremske Mitrovice (11 km).

Područje ima povoljne opšte reljefne i specifične klimatske i mikroklimatske prilike. Područje obuhvaćeno Prostornim planom, kao i Specijalni rezervat prirode "Zasavica", nalazi se na području severne Mačve. Oblast Mačve, predstavlja široku tektonsku potolinu, ograničenu na zapadu donjim tokom Drine, na severu i istoku laktastom okukom Save, a na jugu masivom Cera. Glavni geomorfološki oblik je aluvijalna ravan

Save, na kojoj se zapažaju uske i izdužene depresije i grede. U depresijama se voda obično duže zadržava čineći brojne bare. Gredice nastale od rečnog materijala (pesak, šljunak), predstavljaju više i oceditije zemljište na kojima su podignuta mačvanska sela, zaštićena od visokih voda nasipima uz samo rečno korito. Cela ova ravnica sastoji se pretežno od drinskog, a u severnom delu i od savskog nanosa. Visina terena se kreće od 75-95 m.n.v. i blago je nagnut od juga ka severu.

Za turističku valorizaciju područja Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" od značaja su i klimatske prilike sagledane na osnovu podataka sa meteorološke stanice u Sremskoj Mitrovici za period 1991-2006. godine. Srednja godišnja temperatura u ovom periodu je 11,4°C, a srednje mesečne oscilacije od 0,2°C u januaru, do 21,7°C u avgustu.

Srednji datumi prvog i poslednjeg dana sa minimalnom temperaturom <0°C su 25. oktobra i 2. aprila najviše se javljaju tokom januara. Najčešći vetrovi na ovom području se javljaju iz pravca istoka-severoistoka i sa zapada-severozapada. Godišnji prosek relativne vlažnosti vazduha je 76,7%. Prosečna godišnja količina padavina je 127,3 mm, prosečan broj dana sa snegom je 23,6 dok je prosečan broj dana sa snežnim pokrivačem 32,2. Prosečna godišnja osunčanost na ovom području iznosi 2093,5 časova, najviše u julu 287,9 časova, a najmanje u decembru 49,2 čas.

Prema karti makroseizmičke rejonizacije izdate od strane Seizmološkog zavoda Srbije u Beogradu 1987. godine za povratni period od 100 godina, područje obuhvaćeno Prostornim planom se nalazi u zoni od 70 MCS, te su nužne aktivne i pasivne mere zaštite.

8.2. Prirodne vrednosti i resursi

8.2.1. Zemljište

Pedološki potencijal planskog područja je veoma visok, budući da je udeo učešća zemljišta visokog proizvodnog potencijala, kao što su černozemi i plodni aluvijumi, značajan.

Plansko područje ima velike prirodne potencijale, kada je reč o zemljištu kao proizvodnom resursu. Najniži delovi Mačve predstavljaju aluvijalne ravni reke Save i Drine i njihovih desnih pritoka. Plitko korito Zasavice nastalo je kao posledica pomeranja tokova reka Save i Drine, pri čemu su kao posledica ostali plodni aluvijalni nanosi, visokih proizvodnih potencijala.

8.2.2. Šume i šumsko zemljište

Potencijali planskog područja su šume i šumsko zemljište koje se nalaze u Specijalnom rezervatu prirode "Zasavica", kao i šume i šumsko zemljište van područja tog rezervata, u ukupnoj površini od 2172,78 ha i šumovitošću od 11,95%, prema podacima Republičkog geodetskog zavoda, Služba za katastar nepokretnosti iz 2008. godine.

Šume i šumsko zemljište Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" - nosioci korišćenja šuma i šumskog zemljišta su Javno preduzeće "Vojvodinašume" Šumsko gazdinstvo "Sremska Mitrovica", osim društvenih zastupljene su i privatne šume, zastupljena je vegetacija ritskih šuma, na nižim terenima su šumske zajednice vrba, a na višim terenima topola, autohtonog i antropogenog porekla, u podrastu se javljaju američki jasen, bagrem, kupina i trska.

Šume i šumsko zemljište izvan Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" - u okviru zaštitne zone i ostatka područja obuhvaćenih Programom, površine pod šumama se najvećim delom nalaze uz vodotoke reke Save i Drine, ovim šumama gazduju Javno preduzeće "Srbijašume" Šumsko gazdinstvo "Boranja" Loznica i VP "Sava" iz Šapca, šume okruženja sem neravnomernog rasporeda, karakteriše i slaba povezanost sa šumama u Specijalnom rezervatu prirode "Zasavica".

8.2.3. Lovna i ribolovna fauna

Na površinama obuhvaćenih Programom se nalazi lovište "Srem - Mačva" koje pripada lovačkom udruženju iz Sremske Mitrovice. U lovištu su zastupljene brojne vrste sisara i ptica, kao i retke i ugrožene vrste (vidra, hermelin, lasica, sove, orlovi, sokolovi, jastrebovi, čaplje i dr.) koje su trajno zaštićene.

Raznolikost i bogatstvo ribljeg fonda Zasavice predstavljaju:

- postojanje 24 vrste riba, među kojima i endemska vrsta Umbra krameri, kao najznačajnija;

- značajan broj autohtonih ribljih vrsta, koje su u drugim vodotocima dosta proređene.

8.2.4. Hidrološke i hidrografske karakteristike prostora

Površinske vode - najveći značaj na području obuhvaćenom Programom, kao prirodni vodotoci, imaju reke Sava i Drina. Nizvodno od ušća Drine, Sava znatno menja svoje osobine, jer Drina donosi velike količine vode, peska i šljunka, te menja proticaj i sastav dna korita Save. Usled usporavanja vode Save, drinski pesak i šljunak se talože već na 1-2 km nizvodno od ušća. Sava na svom krivudavom toku ima mali pad, sporo teče, pa zbog toga taloži mnogo nošenog materijala od koga stvara brojna ostrva-ade i peščane sprudove. Reka Drina protiče zapadnim delom područja obuhvaćenog Programom i u svom donjem toku ima manji proticaj, jer se deo vode gubi isparavanjem i prihranjivanjem izdani u Mačvi. Drina nosi velike količine peska, šljunka i drugog materijala, od kojeg takođe, stvara brojne sprudove i ostrva (ade), pa je njen donji tok vijugav, sav u meandrima i rukavcima. Ostali vodotoci gravitiraju prema reci Savi i imaju neujednačen proticaj u toku godine. Površinska hidrografija Mačve je značajno izmenjena melioracijama. Za vodotok Zasavicu, najbitnije hidrološke podloge vezane su za prosečne, odnosno minimalne doticaje. Prosečni doticaji su značajni, jer daju granice u kojima se definiše uslov održivosti ekosistema, dok su minimalni doticaji vezani za dobijanje bilansa nedostajućih količina vode. Na količinu vode utiču i ispuštene vode iz naselja i industrije, pa to nešto povećava prirodan oticaj sa sliva.

Podzemne vode - područje obuhvaćeno Prostornim planom je bogato podzemnim vodama. Značajan potencijal predstavljaju velike rezerve podzemnih voda, dobrog kvaliteta. Na području se nalazi više tipova izdanskih voda, sa velikim rezervama, u različitim geološkim sredinama: freatska izdan u kvartarnim jezersko-aluvijalnim sedimentima; subarterska i arterska izdan u neogenim sedimentima i karstna izdan u krečnjacima, koji su pokriveni neogenim sedimentima. Glavni akviferi podzemnih pijaćih voda su aluvijalni sedimenti Drine i Save. Posebno je značajno priobalje Drine, na potezu između Badovinaca i Prnjavora do Crne Bare i Ravnja. Rezerve podzemnih voda prevazilaze potrebe ovog područja, pa bi u budućnosti mogle imati veliki značaj za vodosnabdevanje onih prostora i naselja, koji ne raspolazu dovoljnim količinama vode za piće. Vodoprivrednom osnovom Srbije područje Mačve je označeno kao izvorište visokokvalitetnih voda, za potrebe vodosnabdevanja širih područja i izgradnju regionalnih i međuregionalnih vodovodnih sistema, sa mogućnošću povezivanja sa beogradskim, novosadskim i južnobačkim sistemom.

8.2.5. Mineralni i energetske resursi

Na području obuhvaćenom Programom se nalaze značajne rezerve podzemnih voda, geotermalnih voda iz kojih se dobija geotermalna energija i građevinskog materijala, šljunka i peska.

Na području obuhvaćenom Programom su vršena osnovna geotermalna istraživanja.

Dobijeni rezultati započetih osnovnih istraživanja su povoljni. Temperature voda sa ovih bušotina se kreću u rasponu od 30°C do 78°C, a područje opštine Bogatić je izdvojeno kao izuzetno perspektivno.

Postoje realni preduslovi za intenzivnu eksploataciju i korišćenje termalnih voda: u poljoprivredi, za zagrevanje staklenika i intenzivnu proizvodnju povrća, voća, cveća, drugog bilja; zagrevanje objekata u stočarstvu; za sušenje biljnih proizvoda; u toplovodnim ribnjacima za proizvodnju konzumne ribe i riblje mlađi; za sportsko-rekreativne, turističke i druge svrhe. Istraživanja geotermalnih resursa nisu završena, kao ni ocena rezervi geotermalne energije, ali eksploatacija i korišćenje može da započne na lokacijama individualnih i druge svrhe.

Istraživanje i eksploatacija i iskorišćavanje geotermalnih i podzemnih voda se može dozvoliti u smislu održivog razvoja samo van sadašnjih i budućih granica Specijalnog rezervata prirode "Zasavica". Na području Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" ovi radovi mogu imati izražen negativan uticaj na vodni režim, koji je presudan za postojanje i opstanak samog rezervata.

8.3. Tipovi predela i prirodna dobra na području obuhvaćenom Programom

8.3.1. Tipovi predela na području obuhvaćenom Programom

Na području obuhvaćenom Programom se izdvaja nekoliko prostornih jedinica - tipova predela, koje se karakterišu određenom jedinstvenošću. To su predeli bliski prirodi bez vidljivog (značajnog) uticaja čoveka, predeli bliski prirodi sa ekstenzivnim korišćenjem, kultivisani (agrarni) predeli sa svojim

predeonim elementima, posebno koridorima reke Save i Drine, upravljani (pastoralni) predeli i suburbani predeli.

Predeli u blisku prirodnom stanju bez vidljivog uticaja čoveka su zastupljeni u okviru vodotoka Zasavice. Na ovim prostorima se izdvajaju sledeći predeoni elementi (koridor Zasavice sa močvarama, vrbacima i šibljacima na većem broju lokaliteta), gde je gazdovanje čoveka svedeno na minimum.

Predeli bliski prirodi sa ekstenzivnim korišćenjem, obuhvataju ekstenzivno korišćene pašnjake i šume autohtonih vrsta, gde je gazdovanje čoveka prisutno u većoj meri.

Kultivisani ili agrarni predeli su zastupljeni na delovima prostora zaštitne zone Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" kao obradive površine i na najvećem delu prostora obuhvaćenog Programom sa dominantnom matricom poljoprivrednog zemljišta na kome se odvija intenzivna poljoprivredna proizvodnja, gazdovanje alohtonim šumama monokultura, sa ostacima prirodnih, delimično izmenjenih staništa, pojedinačnim objektima u ataru i koridorima koje čine reke Sava i Drina, manji vodotoci, kanali i saobraćajnice.

Upravljani (pastoralni) predeo čine naselja seoskog tipa, grupe objekata i radne površine sa većim brojem heterogenih predeonih elemenata i linijskih koridora.

Suburbani predeo čini naselje Mačvanska Mitrovica, koja je naselje gradskog karaktera i deo je konurbacije koju čine još Sremska Mitrovica i prigradsko naselje Lačarak, koji su van obuhvata Prostornog plana.

8.3.2. Prirodna dobra

Na prostoru obuhvaćenom Programom se pored Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" koji se svrstava u I kategoriju, kao prirodno dobro od izuzetnog značaja za Republiku Srbiju, nalaze i Spomenik prirode "Hrast Zeke Buljubaše" i područja očuvanih prirodnih celina kao staništa prirodnih retkosti i ekološki koridori.

8.3.3. Zaštićena prirodna dobra

Na prostoru Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" ukupne površine 671 ha, uspostavljen je režim II stepena zaštite. Oko Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" prostire se zaštitna zona čija površina iznosi 1.150 ha. Specijalni rezervat prirode "Zasavica" se nalazi na području grada Sremska Mitrovica i opštine Bogatić sa ukupno šest katastarskih opština, od kojih su najveće Zasavica (51,6 % ukupne zaštićene površine) i Radenković (22,9%) na području grada Sremska Mitrovica.

Temeljne vrednosti područja su: autentičnost, reprezentativnost, očuvanost, jedinstvenost i izvornost prirodnih vrednosti područja; bogatstvo ekosistemskog diverziteta i mozaični raspored rečnih, barskih, livadskih i šumskih ekosistema; bogatstvo specijskog diverziteta, posebno faune ptica, uz prisustvo velikog broja biljaka i životinja retkih i ugroženih u nacionalnim i međunarodnim okvirima.

Zasavica je oaza sa oko 200 vrsta biljaka, 120 vrsta ptica, dvadesetak vrsta riba i isto toliko vodozemaca i gmizavaca.

Na području Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" zastupljena je raznovrsna vegetacija: šumska; zeljasta; livadska; močvarna; vodena.

U Specijalnom rezervatu prirode "Zasavica" uspešno je realizovan Projekat reintrodukcije dabra, a učestvuje i u programu očuvanja starih i retkih rasa domaćih životinja, što je važno za očuvanje i održivo korišćenje genetičkih resursa.

Rezervat ima ekološki značaj u funkciji očuvanja različitih tipova vegetacije i raznovrsnih životnih zajednica vezanih za vodu, močvarne, livadske, šumske i agrikulturne zajednice. Ovaj specifičan biotop pruža mogućnosti za praćenje inter i intraspecijskih odnosa, kao i odnosa prema životnoj sredini.

Rezervat kao zaštićeno prirodno dobro od posebnog međunarodnog i nacionalnog značaja, za koje vlada izuzetno interesovanje u međunarodnim okvirima zaštite, kao i među ljubiteljima prirode i eko-turizma, pruža realne razvojne mogućnosti u oblasti eko-turizma, kao i rekreacije, edukacije, stručnog usavršavanja i realizacije istraživačkih programa.

Poseban potencijal za razvoj područja predstavlja mogućnost proizvodnje ekološki zdrave hrane i očuvanje tradicionalnih načina privređivanja i korišćenja prostora, bez prevelike upotrebe savremenih agrotehničkih mera.

Zavod za zaštitu prirode Srbije planira proširenje granica, kao i zona i režima zaštite u Specijalnom rezervatu prirode "Zasavica".

Zaštićeno stablo hrasta nalazi se na ulazu u selo Ravnje, sa desne strane puta iz pravca sela Zasavica, ispred kuće br. 65 u ul. Janka Jovanovića - Španca. Spomenik prirode "Hrast Zeke Buljubaše" prvi put stavljen je pod zaštitu rešenjem Skupštine opštine Sremska Mitrovica broj 011-15/79-02 ("Službeni list opština Srema", broj 2/79).

Revizija ovog prirodnog dobra urađena je 2005. godine. Ovaj spomenik prirode obuhvata stablo hrasta i prostor projekcije krošnje na zemlju. Pripadajući prostor se nalazi na parceli 1321 KO Ravnje, opština Sremska Mitrovica.

8.3.4. Potencijalna prirodna dobra, staništa prirodnih retkosti i ekološki koridori

U području obuhvaćenom Programom se nalaze područja očuvanih prirodnih celina.

Među njima se posebno ističe dolina reke Drine, sa šljunčanim ostrvima i sprudovima, šumama, rukavcima i barama. Pomenuti prostori su staništa retkih i ugroženih vrsta ptica, poput orla belorepana (*Haliaeetus albicilla*) i male čigre (*Sterna albifrons*).

Područja duž reke Save obuhvataju šume, bare i rukavce, takođe vredna staništa ptica.

Izolovani šumarci okruženi poljoprivrednim zemljištem nalaze se na celokupnom predmetnom prostoru i predstavljaju značajne oaze biološke raznovrsnosti.

Prirodne retkosti na ovim lokalitetima zaštićene su Uredbom o zaštiti prirodnih retkosti.

Takođe, na području obuhvaćenom Programom se nalazi još jedno potencijalno prirodno dobro: stablo belog duda (*Morus alba*), koje se nalazi u dvorištu Srpske pravoslavne crkvene opštine Salaš Noćajski, na parceli 3744 KO Salaš Noćajski, grad Sremska Mitrovica.

Ekološki koridori omogućavaju odvijanje sezonskih migracija i razmenu genetskog materijala između delimično izolovanih i/ili prostorno udaljenih staništa. Kanali, vodotoci, šume autohtonih vrsta, živice i međe, kao i ostaci travne vegetacije po depresijama, povezuju staništa prirodnih retkosti. Vegetacija koridora istovremeno predstavlja stanište naseljeno vodozemcima, gmizavcima i pticama među kojima su i vrste zaštićene kao prirodne retkosti. Na prostoru obuhvaćenom Programom ekološki koridori su:

1. koridor između Drine i jugozapadnog kraja kompleksa severozapadno od Crne Bare;
2. koridor prema Savi preko Široke Bare/Prekopca jugozapadno od Ravnja;
3. potok Batar sa svojom zaštitnom zonom na celoj svojoj dužini;
4. širok šumski koridor kanalizovanog toka Bitve na južnoj granici područja Prostornog plana;
5. kanal Modran.

8.4. Mreža naselja

Područje obuhvaćeno Programom obuhvata delove grada - Sremske Mitrovice i opštine Bogatić. Na području obuhvaćenom Programom se nalazi devet naselja, sedam naselja pripada gradu Sremska Mitrovica, a dva opštini Bogatić.

Na posmatranom području formirana je mreža naselja relativno velike gustine (na svakih 100 km² nalazi se u proseku 3,3 naselja, što je daleko iznad pokrajinskog proseka, u Autonomnoj pokrajini Vojvodini se nalazi 2,2 naselja na 100 km²).

Prosečna veličina naselja u Autonomnoj pokrajini Vojvodini iznosi 4351 stanovnik, a u naseljima posmatranog područja 1764 stanovnika, što ukazuje na to da je relativno velika gustina mreže naselja posledica usitnjenosti naselja.

Gustina naseljenosti posmatranog područja iznosi 87,3 st/km², s tim da je veća gustina u gradu Sremska Mitrovica (98,5 st/km²), nego u opštini Bogatić (64,7 st/km²).

Sva naselja su svrstana u veličinske kategorije i prikazana sledećom tabelom:

Tabela 2. Distribucija stanovništva prema veličinskim kategorijama naselja 2002. godine

Veličinska kategorija	Broj naselja	Broj stanovnika	% od ukupnog stanovništva	Prosečna veličina naselja
501-1000	2	1543	9,72	771,5
1001-3000	6	10437	65,74	1739,5
3001-5000	1	3896	24,54	3896
UKUPNO	9	15876	100.00	1764
AP VOJVODINA	467	2031992		4351

Najveći broj naselja (šest) i stanovnika (65,74%) je u kategoriji od 1000-3000 stanovnika, što govori o usitnjenosti naselja i disperznom razmeštaju stanovnika.

Najmanja naselja su Zasavica 1 i Zasavica 2, a najveće je Mačvanska Mitrovica.

Obuhvaćena naselja su izrazito poljoprivrednog karaktera, osim Mačvanske Mitrovice, koja je naselje gradskog karaktera i deo je konurbacije koju čine još Sremska Mitrovica i prigradsko naselje Lačarak.

Kako se ovim programom sagledava područje posebne namene Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", to je i aspekt posmatranja naselja u toj funkciji. Mrežu naselja, kao i mrežu javnih službi i funkcija će definisati prostorni planovi grada Sremska Mitrovica i opštine Bogatić.

Naselja obuhvaćena Programom imaju elementarne sadržaje iz oblasti javnih službi, ali opremljenost nije na zadovoljavajućem nivou, posebno što se tiče kvaliteta objekata i opreme. Postoje prostorne pretpostavke za dalji razvoj postojećih, kao i za izgradnju novih objekata, u skladu sa potrebama stanovništva.

Sva naselja pripadaju mačvanskom tipu krstasto ušorenih sela, što je povoljno za uređenje i komunalno opremanje naselja.

8.5. Stanovništvo

Na području obuhvaćenom Programom živi 15.876 stanovnika.¹ Prosečna godišnja stopa rasta ukupnog broja stanovnika u periodu 1948-2002. godine iznosila je 0,002.

Tabela 3. Ukupan broj stanovnika

Grad/opština	Naselje	Ukupan broj stanovnika		Prosečna stopa rasta
Sremska Mitrovica		1948	2002	
	Zasavica I	1694	836	- 0,002
	Zasavica II		707	
	Mačvanska Mitrovica	705	3896	0,123
	Noćaj	2424	2120	- 0,003
	Ravnje	1765	1463	- 0,004
	Radenković	1134	1086	- 0,001
	Salaš Noćajski	1725	1879	0,002
Bogatić	Banovo Polje	2017	1619	- 0,005
	Crna Bara	2813	2270	- 0,005
Ukupno		14277	15876	0,002

¹ Popis stanovništva, stanova i domaćinstava, 2002. godina. Republički zavod za statistiku.

Jedina naselja u kojima je ostvaren porast ukupnog broja stanovnika u periodu 1948-2002. godine, su Mačvanska Mitrovica i Salaš Noćajski, dok u svim ostalim naseljima broj stanovnika opada. Porastu ukupnog broja stanovnika u okviru područja obuhvaćenog Programom doprinela je zapravo Mačvanska Mitrovica sa indeksom porasta od 552,6.

Analiza starosne strukture stanovništava pokazuje visoko učešće kategorije stanovnika iznad 60 godina starosti i indeks starenja od 0,9 (Mačvanska Mitrovica) do 1,34 (Crna Bara).

Ukupan broj aktivnih lica u obuhvaćenim naseljima iznosi 7.579 stanovnika, opšta stopa aktivnosti je 47,7, iskorišćenost radnog kontingenta 76,2, a koeficijent ekonomske zavisnosti 1,22.

Od ukupnog broja stanovnika ovog područja 62,3% od rođenja u istom mestu stanovanja. Ukupan broj domaćinstava prema popisu stanovništva od 2002. godine iznosi 4.291, a prosečna veličina domaćinstava je 3,7 članova po domaćinstvu.

Na ovom području nalazi se 5.012 stambenih jedinica, a broj stanova po domaćinstvu iznosi 1,16.

Stanovništvo ovog područja predstavlja razvojni potencijal u smislu radne snage i kao potrošački činilac. Veći doprinos stanovništva razvoju moguće je obezbediti putem usaglašavanja postojećih znanja i veština sa savremenim zahtevima u onim oblastima razvoja koje budu definisane kao prioritetne za ovo područje.

8.6. Privreda

Područje obuhvaćeno Programom raspolaže značajnim prirodnim i stvorenim potencijalima koji u prethodnim razvojnim periodima nisu u potpunosti i na adekvatan način valorizovani. Njihov kvalitet i atraktivnost obezbeđuju osnovne pretpostavke za brži razvoj i povećanje ekonomske snage područja.

Najvažniji proizvodni resurs predstavlja kvalitetno poljoprivredno zemljište, pogodno za uzgoj različitih poljoprivrednih kultura. Razvojni potencijal poljoprivrednog zemljišta povećavaju stvoreni materijalni i ljudski resursi, mogućnost finalne prerade u okviru kapaciteta prehrambene industrije, kao i mogućnost plasmana kroz turističku ponudu ovog područja.

Najperspektivniji potencijal predstavlja Specijalni rezervat prirode "Zasavica" koji, zahvaljujući očuvanosti prirodnog ambijenta i autohtono oblikovanoj prirodi, pruža mogućnost održivog razvoja kroz eko-turizam i aktivnosti komplementarne ovom vidu turizma (lov, ribolov, ugostiteljstvo, stari zanati). Na taj način, razvoj turizma može da doprinese povećanju lokalnog zapošljavanja i prihoda, poboljšanju infrastrukturne opremljenosti područja, podizanju standarda u oblasti javnih službi i usluga i afirmaciji ovog područja kao značajne ekološke destinacije.

Prevashodno ruralni karakter područja pruža mogućnost za razvoj širokog spektra različitih socio-ekonomskih aktivnosti, pri čemu, pored unapređenja poljoprivredne proizvodnje u celini, posebnu pažnju treba posvetiti zaštiti i konzervaciji ruralnog nasleđa, razvoju aktivnosti koje obezbeđuju alternativni prihod, razvoju i poboljšanju ruralne infrastrukture i zaštiti životne sredine.

U oblasti poljoprivrede potencijali su:

- zemljište solidnog kvaliteta;
- mogućnost navodnjavanja i korišćenja termalnih voda u procesu poljoprivredne proizvodnje;
- značajne površine pod oranicama;
- prirodni preduslovi i tradicija u proizvodnji povrtarskih kultura.

Potencijali u oblasti turizma su:

- prirodne i stvorene vrednosti na prostorima Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" koje su osnova za razvoj turizma na prostoru tog rezervata (Specijalnim rezervatom prirode "Zasavica" upravlja Pokret gorana iz Sremske Mitrovice, koji je uvođenjem novih sadržaja povećao obim turističkog prometa od 1997-2007. godine sa 600 na 4000 posetilaca. Od 2003. godine u okviru Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", na lokalitetu pašnjak Valjevaca, postoji turističko-edukativni centar sa drvenim objektom - vizitorskim centrom koji ima vidikovac sa 150 mesta, dva apartmana, manji ugostiteljski

objekat i sanitarni čvor. Specijalni rezervat prirode "Zasavica" raspolaže sa turističkim brodom sa 60 mesta i čamcima za iznajmljivanje uz manji privez. Izgrađena je pešačka staza dužine 7 km);

- bogata materijalna i kulturna baština, posebno u neposrednom okruženju područja obuhvaćenog Programom (na prostoru naselja Sremska Mitrovica), koja predstavlja prednost kod planiranja turističkih proizvoda;
- geotermalni potencijali područja koji mogu biti osnova za razvoj rekreativnog i zdravstvenog turizma.

U oblasti šumarstva, lova i ribolova potencijali su korišćenje:

- prirodnih potencijala u turističko rekreativne, naučnoistraživačke i kulturno obrazovne svrhe, uže i šire društvene zajednice;
- proizvoda iz oblasti šumarstva, lovstva i ribolova, planskim i određenim količinama i vrednostima.

8.7. Infrastruktura

8.7.1. Saobraćajna infrastruktura

U oblasti saobraćajne infrastrukture potencijal predstavlja panevropski koridor X koji se nalazi u neposrednoj blizini područja obuhvaćenog Programom, i to:

- deo koridora X putni pravac auto-put E-70 (državni put br. 1), granica Hrvatske (Batrovci) - Kuzmin - Sremska Mitrovica - Ruma - Pećinci - granica Autonomne pokrajine Vojvodine (Šimanovci);
- koridor X - železnički pravac magistralna pruga br.1, E-70 (Beograd) - Stara Pazova - Šid - državna granica - (Tovarnik);
- plovni put - reka Sava kao međunarodni plovni put (ukupna plovna dužina u Srbiji 207 km, od ušća u Dunav do Jamene).

Geosaobraćajni položaj Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" ima izuzetne pogodnosti i pozitivan uticaj na njen budući razvoj. S obzirom da su u neposrednoj blizini veliki evropski tranzitni pravci (Panevropski koridor X, drumski i železnički) i reka Sava koji su na pravcu glavnih tranzitnih međudržavnih (Bošna i Hercegovina), makroregionalnih i regionalnih saobraćajnih težišta (Novi Sad, Sremska Mitrovica, Šabac, Valjevo, Loznica), Specijalni rezervat prirode "Zasavica" predstavlja povoljnu turističku destinaciju.

Povezanost i putna komunikacija sa Zasavicom biće ostvarena indirektno preko postojećih državnih puteva (ka koridoru X), kao i preko (postojećih i planiranih) kategorisanih puteva kroz (van) naseljena mesta koja se nalaze u okviru područja obuhvaćenog Programom.

Povezanost sa železničkom prugom (osim koridora X) je ostvarena preko regionalne železničke pruge br. 8 Ruma - Šabac - rasputnica Gornja Borina - državna granica - (Zvornik Novi), koja se nalazi u neposrednoj blizini Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i vezana je na magistralnu prugu br. 1 u železničkom čvoru Ruma.

Plovni put - reka Sava, sa lučko-pristanišnim kapacitetima u Sremskoj Mitrovici, otvara mogućnosti za razvoj robnog transporta i rečnog putničkog saobraćaja koji sada gotovo i da ne postoji.

8.7.2. Vodoprivredna infrastruktura

Potencijal u oblasti vodoprivrede, pored velikih rezervi podzemnih voda i prirodnih vodotoka, predstavljaju i vodoprivredni sistemi izgrađeni na području grada Sremska Mitrovica, opštine Bogatić, a delom i susedne opštine Šabac. Za razvoj područja najznačajniji su sledeći sistemi:

- potencijalno izvorište vodosnabdevanja mačvanskog i sremskog regionalnog sistema (izvorišta u aluvijonu Save i Drine);
- postojeće izvorište u Bogatiću koje pruža mogućnost priključenja i ostalih naselja opštine Bogatić proširenjem izvorišta;

- postojeći vodovodni sistem u Bogatiću, na koji je priključeno oko 97,0% domaćinstava i oko 200 privrednih i drugih subjekata;
- postojeći sistem vodosnabdevanja u Mačvanskoj Mitrovici na koji su priključena naselja Salaš Noćajski, Zasavica I i II, sa mogućnošću priključenja svih ostalih naselja na teritoriji grada Sremska Mitrovica;
- izgrađeni regionalni kanalizacioni kolektor (potisni cevovod), od recipijenta (reke Save) do naselja Bogatić;
- odbrambeni nasipi koji štite prostor obuhvaćen Programom od velikih voda Drine i Save;
- izgrađena mreža kanala, radi zaštite od unutrašnjih voda (podzemnih i površinskih).

8.7.3. Termoenergetska infrastruktura

Gasovodna infrastruktura - u neposrednoj blizini opštine Bogatić, kroz područje opštine Šabac, prolazi dovodno - razvodni gasovod RG-05-04/II Batajnica-Šabac-Bosna i Hercegovina, kapaciteta 420 miliona kubika godišnje. Potrebno je razmotriti mogućnosti i izvršiti tehnoekonomsku analizu opravdanosti gasifikacije naselja u opštini Bogatić. Na području obuhvaćenom Programom (na teritoriji grada Sremska Mitrovica), gasifikovana su naselja Salaš Noćajski, Noćaj i Mačvanska Mitrovica, odnosno izgrađena je i razvodna gasovodna mreža srednjeg pritiska do gasifikovanih naselja. Nisu gasifikovana naselja Zasavica 1, Zasavica 2, Ravnje i Radenković. Postojeća gasovodna infrastruktura u neposrednoj blizini područja obuhvaćenog Programom (na teritoriji grada Sremska Mitrovica, razvodni gasovod visokog pritiska RG-04-17 i razvodna gasovodna mreža srednjeg pritiska za naseljena mesta) pružaju mogućnost, svojim položajem i kapacitetom, priključenja novih potrošača.

Naftovodna infrastruktura - sa aspekta eksploatacije energetskih izvora (nafte, prirodnog gasa i termomineralnih voda), posmatrani prostor spada u odobreni istražni prostor NIS - Naftagasa. Shodno tome na ovom prostoru mogu se vršiti istražni radovi NIS - Naftagasa u skladu sa dinamikom realizacije istraživanja, poštujući zone zaštite i propisana ograničenja u granicama Specijalnog rezervata prirode "Zasavica".

8.7.4. Elektroenergetska infrastruktura

Postojeća elektroenergetska infrastruktura, koja obuhvata prenosnu mrežu 220 kV i 110 kV naponskog nivoa i pripadajuće trafostanice, kao i distributivnu mrežu i trafostanice izgrađene za potrebe svih korisnika predstavlja veliki potencijal datog prostora, koji pruža mogućnost daljeg razvoja i proširenja za potrebe svih planiranih korisnika.

8.7.5. Telekomunikaciona infrastruktura

Izgrađena telekomunikaciona infrastruktura i objekti na području obuhvaćenom Programom (PTT objekti, optički spojni putevi i digitalne telefonske centrale), predstavljaju potencijal za sveukupan razvoj ovog prostora.

8.8. Nepokretna kulturna dobra

Potencijale u ovoj oblasti predstavljaju nepokretna kulturna dobra proglašena za spomenik kulture, evidentirana nepokretna kulturna dobra, kao i brojni arheološki lokaliteti i spomenici koji nisu dovoljno istraženi i valorizovani.

U mačvanskim selima, na teritoriji grada Sremska Mitrovica, postoje dve crkve, podignute oko 1900. godine, izdvajaju se objekti Srpske pravoslavne crkve u Salašu Noćajskom i Zasavici 1. Objekti su u dobrom stanju, potrebno je samo tekuće održavanje.

Spomenici i spomen obeležja na ovom području su vezani za oslobodilačke ratove.

Etno-objekti su primeri drvene etno-arhitekture (ambari i manji broj kuća) zastupljeni u skoro svim naseljima. Najznačajniji primeri ambara su u Zasavici 1 i selu Ravnje.

Zaštićeno nepokretno kulturno dobro na teritoriji opštine Bogatić je okućnica Dragoljuba Jurišića u Crnoj Bari.

8.9. Stanje životne sredine

Na području obuhvaćenom Programom nema velikih industrijskih zagađivača.

Nizak stepen komunalne opremljenosti naselja, posebno nedostatak kanalizacionih sistema u većini naselja, utiče na degradaciju podzemnih i površinskih voda i zemljišta.

Neadekvatna primena veštačkih đubriva, pesticida i herbicida i nerešeno pitanje sanitarnog odlaganja komunalnog i animalnog otpada, dodatno ugrožava zemljište i vode.

Na vodotoku Zasavice se na dva merna mesta vrši kontrola kvaliteta vode, a sprovodi se i biomonitoring preko praćenja biljnih i životinjskih vrsta koje su određene kao bioindikator.

Ekosistem Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" je ugrožen nepovoljnim hidrološkim režimom i procesima eutrofizacije, ali su na nekim lokalitetima očuvani predeoni elementi u blisko prirodnom stanju.

Na prostorima uz ušće Drine u Savu se nalaze značajne prirodne celine koje treba zaštititi kao staništa prirodnih retkosti.

Područje obuhvaćeno Programom karakteriše usitnjenost predeonih elemenata.

Površine pod šumama su rasparčane, vanšumsko zelenilo je malo zastupljeno i slabo povezano mrežom ekoloških koridora.

9. Osnovni problemi i ograničenja karakteristični za plansko područje

9.1. Zaštita i korišćenje prirodnih vrednosti i resursa

Problemi i ograničenja koji se odnose na poljoprivredno zemljište su:

- degradacija poljoprivrednog zemljišta širenjem naselja i izgradnjom privrednih i infrastrukturnih objekata u ataru, van područja Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- visok nivo podzemnih voda koje narušavaju strukturu zemljišta, kao i mogućnost plavljenja;
- eolska erozija koja je prisutna u značajnoj meri, zbog nedovoljne zastupljenosti vetrozaštitnih pojaseva;
- zagađenje zemljišta komunalnim i tehnološkim otpadom, kao i neracionalnim korišćenjem hemijskih sredstava u procesu poljoprivredne proizvodnje.

Osnovni problemi u oblasti šuma i šumskog zemljišta u okviru Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" su:

- prisustvo invazivnih vrsta (američki jasen i pajasen) koje ugrožavaju autohtone vrste i autentičnost prirodnih ekosistema;
- prisutnost više korisnika i vlasnika nekretnina u granicama Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- međusobna neusaglašenost i nejedinstvenost u sprovođenju svih radnji i mera na zaštiti, uređenju i unapređenju;
- narušen vodni režim kroz podizanje nivoa vode koji izaziva nestabilnost ekosistema;
- neusaglašenost svih obaveznih planskih dokumenata koji se odnose na Specijalni rezervat prirode "Zasavica";
- nezakonito i bespravno korišćenje prostora (bespravne seče, odlaganje otpada, i dr.).

Osnovni problemi i ograničenja u oblasti šuma, šumskog zemljišta i vanšumskog zelenila van granica Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" su:

- mala šumovitost, neravnomeran raspored šuma i slaba povezanost zelenila naselja sa atarskim zelenilom i šumama;
- nerazvijene kategorije vanšumskog zelenila (vetrozaštitno i poljozaštitno zelenilo).

Problemi i oblasti lovne i ribolovne faune su:

- loši stanišni uslovi za opstanak, razvoj i gajenje divljači van Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- nezakonit lov na području obuhvaćenom Programom;
- ugroženost ribljeg fonda, ribe, riblje mlađi, ikre i prirodnih ribljih mrestilišta, zagađivanjem voda, nedozvoljenom eksploatacijom šljunka;
- prisustvo alohtonih vrsta riba.

Problemi u oblasti vodnih resursa (podzemne i površinske vode) su nezaštićenost površinskih i podzemnih voda i njihovo zagađivanje otpadnim vodama iz naselja, proizvodnih pogona, primenom hemijskih sredstava u poljoprivredi i iz drugih izvora.

Problemi u oblasti mineralnih i energetske resursa su:

- degradirano zemljište havarisanih bušotina i bušotina iz kojih geotermalne vode godinama ističu;
- nelegalna eksploatacija čvrstih mineralnih sirovina (šljunak i pesak);
- degradirano zemljište napuštenih kopova nastalih eksploatacijom šljunka.

9.2. Zaštita predela i prirodnih dobara

U oblasti zaštite predela osnovni problemi su:

- mala zastupljenost prirodnih predela na području obuhvaćenom Programom;
- zamena prirodnih zajednica brzorastućim vrstama, što izaziva nestajanje staništa pojedinih biljaka i životinja;
- neuravnoteženost između aktivnosti u prostoru i predeonih elemenata, što izaziva njihovu degradaciju (širenje naselja i radnih površina na račun poljoprivrednog zemljišta, izgradnja objekata koje prekidaju ekološke koridore, neplanska eksploatacija šljunka i odlaganje otpada);
- velika zastupljenost agrarne matrice u okviru kultivisanog (agrarnog) tipa predela;
- usitnjenost predeonih elemenata i njihova slaba povezanost ekološkim koridorima;
- nedovoljne aktivnosti u prostoru kojima bi se unapredili tipovi predela na području obuhvaćenom Programom.

U oblasti zaštite prirodnih dobara osnovni problemi su:

- ugroženost Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" (ekosistema i retkih, endemičnih vrsta) nedozvoljenim aktivnostima i različitim oblicima zagađivanja kao što su neplanska seča autohtonih vrsta drveća, zagađivanje vode usled primene hemijskih sredstava na obradivim površinama duž Zasavice, prisustvo divljih deponija duž Zasavice i u okolnim naseljima, nepostojanje kanizacionih sistema u naseljima i korišćenje nepropisno izgrađenih septičkih jama;
- nedostatak vode i njen slab protok u vodotoku Zasavice, povećanje naslaga mulja i nestajanje staništa pojedinih biljnih vrsta na području Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- velika produkcija biljne mase testerice na području Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" (vrste koja je zaštićena kao prirodna retkost), što utiče na usporavanje protoka vode u koritu Zasavice;
- nedovoljna istraženost i zaštićenost prirodnih dobara, koja nisu stavljena pod zaštitu, kao što su inundacioni pojas pored reke Drine i Save i izolovani šumarci na području obuhvaćenom Programom, koja su staništa prirodnih retkosti;

- smanjena prohodnost ekoloških koridora koji su prekinuti usled ukrštanja mreže asfaltnih puteva, što stvara nepropusne barijere za mnoge vrste životinja i povećava smrtnost ove populacija prilikom prelaza puta.

9.3. Mreža naselja

Osnovna ograničenja koja se odnose na sva naselja na području obuhvaćenom Programom su:

- nedovoljan kapacitet objekata javnih službi, zapuštenost i nedovoljna opremljenost postojećih objekata, posebno domova kulture;
- nedostatak apoteka u svim seoskim naseljima;
- nedostatak fiskulturnih sala u školama;
- nedostatak dečijih igrališta;
- nepostojanje objekata socijalne zaštite, posebno za brigu o starim licima;
- nedovoljna opremljenost seoskih naselja uslužnim i komercijalnim sadržajima;
- nedostatak nepoljoprivrednih aktivnosti u seoskim naseljima;
- neracionalno korišćenje zemljišta unutar građevinskih rejona;
- loša komunalna opremljenost i opšta neuređenost naselja, što nepovoljno utiče na kvalitet života i mogućnost razvoja ruralnog turizma;
- neefikasna organizacija i upravljanje sakupljanjem komunalnog otpada;
- efikasna organizacija prikupljanja i odlaganja stočnih leševa.

U mreži naselja nema razvijenih sekundarnih centara, a nedovoljan je i uticaj Bogatića, kao opštinskog centra, tako da gradska naselja u okruženju, Sremska Mitrovica s jedne strane, ali i Šabac i Loznica, preuzimaju deo funkcija i stanovništva ovog područja.

9.4. Stanovništvo

Iako područje obuhvaćeno Programom karakteriše usporen demografski rast, najveći problem predstavlja kontinuirano opadanje ukupnog broja stanovnika u svim naseljima, izuzev Mačvanske Mitrovice i Salaša Noćajskog.

Na kvalitet ljudskog faktora, kao neposrednog razvojnog resursa, negativno utiče i prirodna depopulacija, demografsko starenje i imigracioni procesi u pravcu razvijenijih urbanih centara.

Ovakva prirodna i mehanička kretanja stanovništva, na dugi rok posmatrano, dovode do reprodukcione i biološke devastacije stanovništva i smanjenja ekonomsko-privrednog potencijala područja.

U obrazovnoj strukturi stanovništva starog 15 i više godina, najzastupljenije je srednje obrazovanje (oko 40%), a zatim osnovno (oko 20%). Poseban problem predstavlja neusklađenost postojećih znanja i veština sa savremenim zahtevima i nizak nivo informatičke pismenosti.

Tendencija smanjenja aktivnog poljoprivrednog stanovništva praćena je smanjenjem broja lica koja obavljaju zanimanje u poljoprivredi.

Evidentan je i visok nivo dnevnih migracija koji se kreće u rasponu od 51%-86% lica koja rade van mesta stalnog stanovanja.

9.5. Privreda

Osnovni problemi i ograničenja ovog područja koji otežavaju korišćenje njegovih realnih potencijala u punom kapacitetu, vezani su za nedostatak potrebnih investicionih ulaganja, usporen razvoj malih i

srednjih preduzeća, usporen proces diversifikacije proizvodnog programa privrede u celini, odliv kvalitetne radne snage, nemogućnost obimnijih zahvata u oblasti infrastrukture i nizak nivo ukupnog komunalnog i društvenog standarda.

Ograničenja koja otežavaju brži razvoj poljoprivrede na posmatranom području su:

- dugogodišnja nedovoljna ulaganja u poljoprivredu;
- velika usitnjenost poseda;
- opadanje broja stanovnika i njihova nepovoljna starosna i obrazovna struktura;
- nizak nivo organizovanosti proizvođača i njihove edukacije.

Osnovni problemi, konflikti i ograničenja u oblasti turizma su:

- nezadovoljavajuća materijalna osnova za receptivni turizam kako brojem objekata i njihovom strukturom, tako i kvalitetom usluge;
- nedovoljno diferenciran turistički proizvod, nedovoljna povezanost na regionalnom nivou i nepostojanje turističkog proizvoda regije koji bi bio konkurentan i na inostranom tržištu;
- neodgovarajuća izgrađenost turističke i prateće infrastrukture, nedovoljna marketinška kampanja za pozicioniranje Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" na domaćem i inostranom tržištu.

Do konflikta može doći ukoliko se planira razvoj turizma, bez prethodnog određivanja nosećeg kapaciteta planskog područja.

9.6. Infrastruktura

Osnovni problemi i ograničenja u oblasti saobraćajne infrastrukture su:

- postojeći kapaciteti vodnog, drumskog i železničkog saobraćaja nisu dovoljno uključeni u sistem omogućavanja dostupnosti i ukupne afirmacije Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- nepostojanje uređenih sekundarnih saobraćajnih kapaciteta koji bi inicirali sveukupni razvoj ovog područja.

Osnovni problemi i ograničenja u oblasti vodoprivrede su:

- neodgovarajući vodni režim Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" praćen povećanim sadržajem nitrata i fosfora u vodi i nitrata i nitrita u sedimentima u odnosu na hemijski kvalitet (Monitoring vode i sedimenta zaštićenih zona, 2003. i 2004. godina) i velikom količinom rastvorenih organskih materija i mulja;
- proces eutrofizacije Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", zarastanja vlažnih livada i otvorenih vodenih ogledala;
- intenzivna fluvijalna erozija u donjem toku Drine, pomeranje rečnog korita i gubitak zemljišta u priobalju;
- ugroženost korita Drine i obalnog područja nedozvoljenom, nekontrolisanom i prekomernom eksploatacijom šljunka, komunalnim i drugim otpadom, poplavama i drugim oblicima degradacije;
- nezadovoljavajući kriterijumi odbrane od poplava nasipa pored reke Save na deonici u opštini Bogatić;
- neadekvatno i nedovoljno korišćenje vodnih resursa, zbog nepostojanja tehničkih sistema za njihovo korišćenje (vodosnabdevanje, navodnjavanje i dr.);
- nedovoljna snabdevenost kvalitetnom vodom stanovništva naselja, industrije i poljoprivrednih struktura;
- nedovoljna izgrađenost sistema za odvođenja i tretman otpadnih voda i nedovoljna izgrađenost mreže uličnih otvorenih kanala za prihvatanje atmosferskih voda.

Najizraženiji ograničavajući faktor koji utiče na vodni režim u Zasavici predstavljaju meliorativni i hidrotehnički radovi, kao i hidrotehnička rešenja regulacije količine vode u ritovima. Izgradnjom kanalske mreže i nasipa sa jedne strane su ubrzana ocedivanja, a sa druge strane sprečena zabarivanja, nastala izlivanjem Save ili velikim kišama. Stanište Zasavice pre izvođenja ovih mera je bilo povremeno plavljeno, sa laganim ocedivanjem vode prema Savi. Plavljenja su uglavnom bila pri većim vodostajima Save, a prvenstveno u ranim prolećnim mesecima posle otapanja snegova, a bare su se povlačile tek u letnjim mesecima. Ovaj eko sistem sada treba stimulisati, jer više nema plavljenja površina uz Zasavicu, s obzirom da su izgrađeni Savski nasipi, ali, takođe, nema ni razlivanja posle većih kiša jer funkcionišu sistemi za odvodnjavanje.

Sadašnje stanje karakteriše nemogućnost plavljenja i zabarivanja, odnosno ako se to uradi preko ustave na Crpnoj stanici Modran, kod Mačvanske Mitrovice, izazivaju se štete na poljoprivrednom zemljištu nizvodno od Specijalnog rezervata prirode "Zasavica".

Na budući kvalitet vode Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" prvenstveno će uticati kvalitet vode reke Save, kao i mogući predtretman iste. Kvalitativne karakteristike reke Save na profilu Sremske Mitrovice ne zadovoljava propisanu II klasu voda po više osnovnih fizičko-hemijskih parametara (sadržaju suspendovanih materija i procentu saturacije kiseonika). Na nepovoljnu ocenu kvaliteta vode značajno utiče i veliki broj indikatora fekalnog zagađenja, koji ukazuju na prisutno organsko zagađenje. Voda u Savi je uglavnom III kategorije, sa povremenim prelazima na bolje u II, ali i na gore u IV klasu. U pogledu hemijskog sastava vode Save, na potezu oko buduće crpne stanice i zahvata, često se javlja koncentracija amonijaka, nitrita, nitrata i fenola iznad maksimalno dozvoljenih granica. Koncentracije pesticida su uvek u dozvoljenim granicama, dok je organsko opterećenje, takođe, znatno ispod dopuštenih granica. Primećeno je i prisustvo žive znatno iznad dozvoljenih granica. Mutnoća vode, kao i količina suspendovanog materijala je prilično velika, s obzirom da su na potezu od ušća Drine do Sremske Mitrovice (početak uspora Đerdapa) brzine vode dosta velike.

Osnovni problemi i ograničenja u oblasti termoeenergetske infrastrukture su:

- konflikti između korišćenja energetske resursa i zaštite životne sredine;
- nepreduzimanje odgovarajućih mera za smanjenje konflikata i saniranje negativnih posledica (projekti rekultivacije/ revitalizacije, otklanjanje šteta itd.);
- postojeći i planirani energetske koridori predstavljaju prostorno ograničenje, jer su u granicama njihovih zaštitnih pojaseva, koridora i zona u skladu sa važećom regulativom, propisani uslovi za izgradnju infrastrukturnih i drugih objekata, koji mogu uticati na energetske koridore i obrnuto.

Osnovni problemi i ograničenja u oblasti elektroenergetske infrastrukture su:

- prenosna i distributivna mreža na području opštine Bogatić nije zadovoljavajućeg kvaliteta u pogledu kapaciteta i tehničkih karakteristika vodova i distributivnih trafostanica, stanje je posebno nepovoljno u naseljima Banovo Polje i Crna Bara;
- distributivna mreža je delom izgrađena na drvenim stubovima, sa malim presecima vodova i znatnim tehničkim gubicima;
- niskonaponska mreža je najvećim delom (60-70%) izgrađena na drvenim stubovima, sa provodnicima malog preseka i velikim dužinama izvoda, što prouzrokuje veći pad napona od propisima dozvoljenog i izaziva česte kvarove na električnim uređajima;
- nedostatak kapaciteta u TS 110/20 kV "Bogatić" (trenutno je ugrađen samo jedan transformator), preopterećenost TS 20(10)/0,4 kV i tehnička zastarelost TS 10/0,4 kV;
- nadzemna visokonaponska mreža 220 kV i 110 kV, predstavlja ograničavajući faktor za izgradnju objekata na prostoru u neposrednoj blizini ove mreže tj. u zaštitnim koridorima.

Osnovni problemi i ograničenja u oblasti telekomunikacione infrastrukture su:

- telekomunikaciona infrastruktura na području obuhvaćenom Programom još uvek nije dostigla potreban nivo za primenu i korišćenje širokopoljnih servisa i pristupnog multipleksa digitalnih pretplatničkih linija (DSLAM) kojim će se omogućiti brzi pristup internetu i multimedijalni servisi na celom prostoru, ali pruža mogućnost daljeg razvoja u skladu sa novim tehnologijama razvoja telekomunikacionog sistema;

- nisu izgrađeni optički spojni putevi na relacijama Bogatić - Banovo Polje - Glogovac - Crna Bara i Mačvanska Mitrovica - Zasavica 2 - Zasavica 1 - Ravnje;
- nemogućnost potpunog iskorišćenja kapaciteta u postojećim centralama zbog nedovoljnog kapaciteta pristupnih mreža, nedovoljan kapacitet pristupnih mreža na području čvorne centrale Bogatić i krajnje centrale Crna Bara;
- nepostojanje kablovske kanalizacije na području krajnje centrale Crna Bara i nedovoljan kapacitet kablovske kanalizacije na području čvorne centrale Bogatić.

9.7. Zaštita nepokretnih kulturnih dobara

Problemi u domenu zaštite nepokretnih kulturnih dobara su:

- objekti narodnog graditeljstva su u veoma lošem stanju, tako da postoji opasnost od njihovog oštećenja i rušenja, za razliku od sakralnih objekata, koji su u relativno dobrom stanju;
- nedostatak istraživanja i ugroženost arheoloških lokaliteta širenjem naselja i nedozvoljenom izgradnjom objekata;
- nedovoljna turistička i medijska prezentacija nepokretnih kulturnih dobara;
- nedovoljna iskorišćenost kulturnog bogatstva u funkciji turizma.

9.8. Zaštita životne sredine

Osnovni problemi u oblasti zaštite životne sredine su:

- emisija gasova iz individualnih ložišta i motornih vozila sa lokalnih i državnih puteva, koji prolaze kroz naselja;
- zagađivanje površinskih i podzemnih voda komunalnim otpadnim vodama iz naselja, industrijskim i drugim tehnološkim otpadnim vodama, otpadnim vodama sa farmi i slivnim i procednim vodama sa oraničnih površina;
- korišćenje prvih vodonosnih slojeva koji su podložni zagađivanju za snabdevanje većine naselja vodom za piće;
- intenzivno zagađivanje zemljišta (a indirektno i podzemnih i površinskih voda), primenom agrotehničkih mera u poljoprivredi (prekomerna upotreba pesticida i herbicida, neadekvatna upotreba đubriva);
- zagađivanje zemljišta, rečnih obala, šljunkara, prirodnih i veštačkih depresija šuma i drugih prostora nekontrolisanim odlaganjem komunalnog i dr. otpada;
- nerešen problem tehnološki prihvatljivog odlaganja komunalnog otpada;
- nerešen problem neškodljivog uklanjanja životinjskih leševa i otpadaka životinjskog porekla;
- nizak nivo opremljenosti prostora infrastrukturom na području obuhvaćenom Programom;
- nedovoljna ozelenjenost prostora na području obuhvaćenom Programom, posebno vanšumskim zelenilom (vetрозаštitni pojasevi), što doprinosi povećanju negativnih mikroklimatskih uticaja.

10. Prioriteti razvoja planskog područja

10.1. Zaštita i korišćenje prirodnih vrednosti i resursa

Prioriteti zaštite i korišćenja poljoprivrednog zemljišta su:

- očuvanje postojećeg stanja poljoprivrednog zemljišta kao proizvodnog resursa i njegovo potencijalno poboljšanje melorativnim zahvatima;

- gazdovanje poljoprivrednim zemljištem, uz uvažavanje režima i mera zaštite u Specijalnom rezervatu prirode "Zasavica", kao područja sa posebnim režimom upravljanja;
- podizanje vanšumskog zelenila, posebno uz kanalsku i putnu mrežu i zaštitnog zelenila na svim degradiranim površinama, na prostorima izvan Specijalnog rezervata prirode "Zasavica".

Prioriteti zaštite, korišćenja i uređenja šuma i šumskog zemljišta u Specijalnom rezervatu prirode "Zasavica" su:

- usaglašavanje programa i osnova koji se odnose na zaštićeno prirodno dobro sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- naučnoistraživačke aktivnosti u svrhu detaljnijeg upoznavanja bioekoloških uslova, prirodnih vrednosti (flore i faune);
- valorizacija vrednosti i potencijala Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" u svrhu edukativnih programa i prezentacije prirodnog dobra;
- uspostavljanje autohtonosti prirodnog ambijenta za šumsku i drugu vegetaciju;
- smanjenje učešća neautohtonih vrsta drveća (EA topola, bagremac, kiselo drvo i dr.);
- saniranje i nega zapuštenih uzgojnih stanja šumskih sastojina i staništa;
- realizacija opštih ciljeva zaštite i razvoja područja, kojima bi se obezbedila trajna zaštita šumskih ekosistema biljnih i životinjskih retkosti i autentičnosti pejzaža;
- racionalno i višenamensko korišćenje šuma u skladu sa Uredbom o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica".

Prioriteti zaštite, korišćenja i uređenja šuma i šumskog zemljišta izvan granica Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" su:

- povećanje stepena šumovitosti i unapređenje opštekorisnih funkcija postojećih šuma;
- podizanje vanšumskog zelenila;
- uspostavljanje većeg stepena autohtonosti šuma;
- zaštita od svih oblika nezakonitog i nedozvoljenog korišćenja (uzurpacije, zauzeća, bespravne seče, nezakonitog lova i dr.);
- stvaranje vegetacijskih koridora kojima bi se povezale šumske površine u ataru sa šumama Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" i omogućio protok biljnih i životinjskih vrsta.

Prioritet zaštite i korišćenja lovne i ribolovne faune je povećanje brojnosti i strukture divljači uz očuvanje retkih i ugroženih vrsta i zabrana lova u Specijalnom rezervatu prirode "Zasavica".

Na području Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" prioriteti su:

- očuvanje, obnova i uvećanje broja autohtonih ribljih vrsta, pre svega vrste Umbra krameri;
- omogućivanje uslova za prirodno razmnožavanje ribljih vrsta;
- reintrodukcija autohtonih ribljih vrsta koje su u prošlosti naseljavale ovo područje, ali su u međuvremenu proređene ili su izčezle;
- izlov alohtonih vrsta.

Prioriteti zaštite i korišćenja vodnih resursa (podzemne i površinske vode) su:

- zaštita voda od zagađivanja zabranom ispuštanja zagađenih voda i svih štetnih materija u vode;
- odobravanje korišćenja voda i utvrđivanje zaštitnih zona izvorišta;

- planska izgradnja uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, kontrolisanje zagađivanja voda i preduzimanje odgovarajućih mera, u tom smislu.

Prioriteti zaštite i korišćenja mineralnih i energetskih resursa su:

- stimulisanje razvoja i korišćenja obnovljivih izvora energije, posebno geotermalne energije, čime bi se znatno uticalo na poboljšanje životnog standarda i zaštitu i očuvanje prirodne i životne sredine;
- definisanje prostora i uslova za eksploataciju građevinskih materijala (šljunak i pesak);
- strogo kontrolisanje eksploatacije šljunka uz njeno ograničavanje, prostorno i po obimu, uz obaveznu rekultivaciju prostora nakon završetka aktivnosti;
- privođenje nameni napuštenih kopova.

10.2. Zaštita predela i prirodnih dobara

Prioriteti u oblasti zaštite predela su:

- zaštita predela kroz očuvanje i održavanje njegovih značajnih ili karakterističnih obeležja koja su proistekla iz njegove prirodne konfiguracije ili ljudske aktivnosti, pre svega prirodnih predela bez vidljivog uticaja čoveka;
- upravljanje predelom kroz postupke kojima se, iz perspektive održivog razvoja, obezbeđuje redovno održavanje predela, sa ciljem usmeravanja i usklađivanja promena izazvanih društvenim i ekonomskim procesima, kao i procesima u životnoj sredini;
- stvaranje uslova za sprovođenje predeone politike (opštih principa, strategija i smernica, definisanih od strane nadležnih organa), koja omogućava preduzimanje određenih mera u cilju zaštite, upravljanja i planiranja predela.

Prioriteti u oblasti zaštite prirode su na području Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" su:

- zaštita, očuvanje i unapređenje prirodnih vrednosti područja, sprovođenje Uredbe o zaštiti Specijalnog rezervata prirode "Zasavica", priprema i realizacija adekvatnih programa zaštite i razvoja od strane staraoca;
- očuvanje i unapređenje prirodnih vrednosti zbog kojih je Specijalni rezervat prirode "Zasavica" proglašen za prirodno dobro od izuzetnog značaja na nacionalnom, kao i na međunarodnom nivou (Ramsarsko područje, IBA i IPA područje);
- definisanje svih ugrožavajućih faktora, njihovo ublažavanje ili eliminisanje;
- zaštita autohtonog ekosistema Zasavice;
- definisanje uslova za održavanje biološke ravnoteže i revitalizacije ekosistema;
- sprovođenje programa sanacije i revitalizacije prostora, pre svega vlažnih staništa;
- optimalna regulacija hidrološkog režima, sa obezbeđivanjem dovođenja i protoka vode, kao i odmuljivanje vodotoka u cilju očuvanja prirodnih vrednosti ovog područja;
- povratak vode u bare na najvećem pašnjaku "Valjevac", kao i nastavak njegovog čišćenja od žbunastih vrsta i zeljaste alohtone flore poput ciganskog perja (*Asclepias syriacus*);
- otkup zemljišta i širenje plavne zone uz regulaciju vode u privremenim barama koje inače presušuju;
- izrada i realizacija projekta Revitalizacija vlažnih poplavnih livada na lokalitetu Pačija bara;
- uspostavljanje baze podataka i informacionog sistema;
- sprovođenje biomonitoringa ugroženih biljnih i životinjskih vrsta;
- sprovođenje monitoringa voda Zasavice;

- razvijanje svih vidova korišćenja prostora Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" u skladu sa režimima, merama zaštite i kapacitetima područja, u funkciji njegove zaštite i usklađenog razvoja;
- revizija granica i režima zaštite Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" kojom je planirano proširenje njegovih granica i stavljanje sadašnje zaštitne zone u granice Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" (prema Programu rada Zavoda za zaštitu prirode Srbije).

Prioriteti zaštite na ostalom području obuhvaćenom Programom su:

- istraživanje i vrednovanje prirodnih celina doline reke Drine, područja duž reke Save i izolovanih šumaraka sa aspekta značaja za očuvanje prirodnih retkosti, koje su zaštićene Uredbom o zaštiti prirodnih retkosti;
- očuvanje ekoloških koridora i njihovo povezivanje sa Savom i Drinom koji predstavljaju koridore od međunarodnog značaja;
- zaštita biodiverziteta urbanih površina.

10.3. Mreža naselja

Za realizaciju ciljeva ukupnog, a posebno privrednog razvoja područja potrebno je stvoriti preduslove, koji se u oblasti prostornog uređenja naselja odnose na:

- opremanje naselja i zona predviđenih za privredne delatnosti odgovarajućom infrastrukturom, kako bi se stvorili uslovi za održivi razvoj privrede, odnosno zaštitu prirodnih dobara i očuvanje zdrave životne sredine;
- poboljšanje nivoa opremljenosti naselja javnim službama, komercijalnim i uslužnim delatnostima, što bi uticalo na smanjenje odliva stanovništva.

10.4. Stanovništvo

U delu o stanovništvu prioriteti su ublažavanje ispoljenih negativnih biodinamičkih karakteristika populacije i poboljšanje njenih karakteristika vezanih za obrazovanje, znanje i veštine.

10.5. Privreda

U oblasti privrede prioriteti su:

- razvoj poljoprivredne proizvodnje u skladu sa zahtevima savremenog tržišta;
- razvoj ruralne privrede putem kombinovanja poljoprivredne proizvodnje sa komplementarnim proizvodnim, uslužnim i posredničkim delatnostima;
- razvoj turizma zasnovanog na korišćenju potencijala prirodnog ambijenta Specijalnog rezervata prirode "Zasavica".

Prioriteti razvoja u oblasti poljoprivrede su:

- mogućnost plasmana poljoprivredne proizvodnje kroz turističku ponudu;
- korišćenje prirodnih potencijala (plodni aluvijumi, termalne vode), kao značajnog preduslova za povrtarsku proizvodnju;
- uzgoj autohtonih rasa stoke, kao potencijalne turističke ponude, ali i kao mogućeg izvora delikatesnih proizvoda od mesa i mleka.

Prioriteti razvoja u oblasti turizma su:

- razvoj, pre svega, eko-turizma, ali drugih oblika turizma kao što su izletnički, omladinski, edukativni turizam sa istraživačkim programima, lovni, sportsko ribolovni, rekreativni i zdravstveni turizam;

- turistička valorizacija Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" u skladu sa održivim razvojem, utvrđivanjem nosećeg kapaciteta prostora i uvođenjem zona korišćenja;
- izgradnja turističkih lokaliteta na prostoru Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" u skladu sa režimima zaštite;
- izgradnja pratećih sadržaja u naseljima u funkciji turizma (smeštajni kapaciteti, infrastruktura, uslužne delatnosti i dr.), posebno u naselju Zasavica 1 i Zasavica 2;
- korišćenje termalnih voda u funkciji sportsko-rekreativnih i zdravstvenih sadržaja;
- razvijanje postojećih i formiranje svih potrebnih službi i organizacija koje će omogućiti realizaciju zadatah aktivnosti.

Prioriteti razvoja u oblasti šumarstva i lova su:

- valorizacija prirodnih šumskih vrednosti i potencijala prirodnog dobra kroz razne aktivnosti (prezentacije, naučno istraživačke svrhe, turističko-rekreativne i dr.);
- razvoj delatnosti na korišćenju šumskih proizvoda (drvene mase, lekovitog bilja, i dr.) i proizvoda od divljači (meso, trofeji, i dr.);
- povećanje brojnosti i strukture divljači u oblasti lovstva.

10.6. Infrastruktura

10.6.1. Saobraćajna infrastruktura

Prioriteti u oblasti saobraćajne infrastrukture su:

- rekonstrukcija državnih puteva koji bi omogućili dostupnost sa važnog Panevropskog pravca - koridora X;
- rekonstrukcija i izgradnja državnih, kao i opštinskih puteva, koji bi omogućili saobraćajnu dostupnost iz okruženja;
- rekonstrukcija i izgradnja puteva i staza za nemotorna kretanja (biciklističkih i kolsko-pešačkih).

10.6.2. Vodoprivredna infrastruktura

Prioriteti u oblasti vodoprivredne infrastrukture su:

- propisivanje i održavanje optimalnog vodnog režima na području Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- izmuljavanje dela korita Zasavice i omogućavanje ubacivanja savske vode odgovarajućeg kvaliteta u ekosistem Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- organizovano i kontrolisano snabdevanje kvalitetnom vodom stanovništva naselja u području obuhvaćenom Programom;
- izgradnja kanalizacionih sistema i odgovarajućih postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.

10.6.3. Gasovodna i naftovodna infrastruktura

Potrebno je gasifikovati sva naseljena mesta na području obuhvaćenom Programom.

Sve radove na izboru trase budućih gasovoda potrebno je uskladiti sa planovima zaštite Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" uz poštovanje propisanih aktivnosti u zonama zaštite.

10.6.4. Elektroenergetska infrastruktura

Prioriteti u oblasti elektroenergetske infrastrukture su:

- izgradnja nove TS 110/20/35 kV, 1x4 MVA "Bosut";
- izgradnja nove TS 110/20/35 kV, "Mačvanska Mitrovica";
- izgradnja 110 kV dalekovoda od TS 110/20/35 kV, "Mačvanska Mitrovica" do TS 400/220/110 kV "Mačvanska Mitrovica 2" i TS 110/20 kV "Bogatić";
- izgradnja više MBTS 20/0,4 kV, 630 kVA i 2 x 630 kVA;
- izgradnja novih kablovskih i nadzemnih deonica 20 kV vodova;
- nastavak radova na prelasku sa 10 kV na 20 kV napon;
- izgradnja 400 kV dalekovoda Sremska Mitrovica 2-Obrenovac;
- rekonstrukcija mreže visokog i niskog napona (izgradnja betonskih stubova i povećanje preseka), rekonstrukcija postojećih trafo stanica sa zamenom zastarele opreme i izgradnja novih trafo stanica.

10.6.5. Telekomunikaciona infrastruktura

Prioriteti u oblasti telekomunikacione infrastrukture su:

- izgradnja optičkih spojnih puteva na relacijama Bogatić - Banovo Polje - Glogovac - Crna Bara i Mačvanska Mitrovica - Zasavica 2 - Zasavica 1 - Ravnje;
- modernizacija sistema mobilne telefonije kroz proširenje mreže postojećih sistema i izgradnju novih sistema;
- izgradnja širokopoljasne mreže i povezivanje različitih telekomunikacionih sistema u jedinstven sistem.

10.7. Zaštita nepokretnih kulturnih dobara

Prioritet u domenu zaštite kulturnih dobara je detaljno rekognosciranje kulturnih dobara, tamo gde to nije izvršeno (opština Bogatić) i definisanje preciznih, jasnih i realnih uslova načina njihovog očuvanja i korišćenja za ovo područje.

10.8. Zaštita životne sredine

Prioriteti razvoja u oblasti zaštite životne sredine su:

- zaštita zemljišta na području obuhvaćenom Programom od eolske i bujične erozije, zaslanjivanja, nekontrolisanog korišćenja pesticida i neadekvatnog odlaganja komunalnog otpada;
- zaštita voda od zagađenja izgradnjom kanalizacione mreže u naseljima i prečišćavanjem otpadnih voda pre upuštanja u recipijent;
- povećanje naseljskog i vannaseljskog zelenila i površina pod šumama na prostorima izvan Specijalnog rezervata prirode "Zasavica";
- prelazak na sistem regionalnog deponovanja komunalnog otpada i sistem kafilerija u postupku neškodljivog odlaganja životinjskog otpada na teritoriji Autonomne pokrajine Vojvodina,
- sanacija i rekultivacija svih degradiranih površina, a posebno smetlišta na području obuhvaćenom Programom.

11. Pregled i ocena postojeće dokumentacije i podloga od značaja za izradu Prostornog plana

Za izradu Prostornog plana od značaja je sledeća planska i urbanistička dokumentacija:

1. Prostorni plan Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", broj 13/96);
2. predlog Prostornog plana Sremska Mitrovica do 2028. godine, JP Direkcija za izgradnju opštine Sremska Mitrovica i Republička agencija za prostorno planiranje Beograd, Sremska Mitrovica, oktobar 2008. godine;
3. Plan generalne regulacije grada Sremska Mitrovica, Lačarak i Mačvanska Mitrovica, izmene i dopune ("Službeni list opština Srema", broj 25/03 i "Službeni list opština Srema", broj 2/05);
4. Program za izradu Prostornog plana opštine Bogatić, JUP "Plan" Šabac, Šabac 2005. godine;
5. Generalni plan mreže infrastrukture sa elementima regulacionog plana dalekovoda 110 KV "Sremska Mitrovica 2-Bogatić" i izgradnja TS 110/20 KV "Mačvanska Mitrovica" na području opštine Bogatić (Odluka o određivanju delova Generalnog plana mreže infrastrukture sa elementima regulacionog plana dalekovoda 110 KV "Sremska Mitrovica 2 - Bogatić" i izgradnja TS 110/20 KV "Mačvanska Mitrovica" na području opštine Bogatić, koji nisu u suprotnosti sa zakonom ("Službeni list opštine Bogatić", broj 19/03).

Za izradu Prostornog plana od značaja je i plansko-razvojna dokumentacija, osnove razvoja, projekti, studije i drugi elaborati.

Međunarodni dokumenti koji se odnose na plansko područje su:

- Konvencija o močvarama koje su od međunarodnog značaja, naročito kao staništa ptica močvarica ("Službeni list SFRJ - Međunarodni ugovori", broj 9/77);
- Okvirni sporazum o slivu reke Save ("Službeni list SCG - Međunarodni ugovori", broj 12/04);
- Projekat "Koncept regionalne saradnje u oblasti prostornog uređenja i razvoja na području Podunavlja - DONAUREGIONEN" (realizovan u okviru EU inicijative INTERREG IIIB CADSES);
- Projekat "Zaštita biodiverziteta plavne doline basena reke Save";
- Emerald projekat.

Za potrebe izrade Programa pribavljene su topografske karte razmere 1:25000 i 1:50000.

Za potrebe izrade Prostornog plana potrebno je pribaviti kopije katastarskih planova razmere 1:2500 i listove osnovne državne karte 1:5000.

12. Sadržaj Prostornog plana područja posebne namene

Pravilnikom o sadržini i izradi planskih dokumenata bliže su regulisane faze izrade prostornih planova. Faze izrade prostornog plana su:

- strategija razvoja planskog područja;
- predlog prostornog plana.

Prostorni plan podleže stručnoj kontroli po fazama izrade.

12.1. Izrada strategije razvoja planskog područja

Strategija razvoja planskog područja će pružiti osnov za izradu predloga Prostornog plana i Ugovora o implementaciji kao sastavnog dela planskog dokumenta.

Strategija sadrži sledeća poglavlja:

1. Interpretacija rezultata analize postojeće dokumentacije za plansko područje;
2. Rezultati urađenih ekspertiza po različitim oblastima;
3. Opis stanja potencijala i ograničenja;

4. Predlog osnovnih i posebnih ciljeva razvoja, korišćenja i uređenja planskog područja;
5. Predlog osnovnih pravila korišćenja, uređenja i zaštite planskog područja;
6. Evidencija i mogućnost rešavanja konflikata u prostoru;
7. Varijante razvoja;
8. Smernice za izbor prioriteta i prioritete aktivnosti;
9. Drugi elementi od značaja za izradu prostornog plana.

12.2. Izrada predloga Prostornog plana

Prostorni plan se sastoji iz tekstualnog i grafičkog dela.

Tekstualni deo će sadržati sledeće elemente:

1. Polazne osnove (opis granice područja prostornog plana, sa granicama celina i podcelina posebne namene i zona zaštite; obaveze, uslovi i smernice iz planskih dokumenata višeg reda i susednih područja; skraćeni prikaz postojećeg stanja - prirodni resursi, stanovništvo, mreža i funkcije naselja, ruralna područja, privredne delatnosti, uslužne delatnosti i javne službe, saobraćaj i infrastrukturni sistemi, životna sredina, prirodna i kulturna dobra i dr.; ograničenja i potencijali područja Prostornog plana);
2. Ciljeve prostornog razvoja (opšti i posebni ciljevi; ciljevi razvoja po pojedinim oblastima);
3. Pravila korišćenja, uređenja i zaštite planskog područja (korišćenje i zaštita prirodnih resursa; razvoj i uređenje mreže naselja; prostorni razvoj i uređenje ruralnih područja; prostorni razvoj i razmeštaj privrednih delatnosti; prostorni razvoj i razmeštaj uslužnih delatnosti i javnih službi; prostorni razvoj, razmeštaj i korišćenje infrastrukturnih sistema; zaštita životne sredine; zaštita prirodnih i kulturnih dobara; korišćenje i uređenje prostora od interesa za odbranu zemlje i zaštitu od elementarnih nepogoda);
4. Implementacija Prostornog plana (lista prioriteta aktivnosti za implementaciju Prostornog plana; učesnici u implementaciji Prostornog plana; mere i instrumenti za implementaciju Prostornog plana; Ugovor o implementaciji Prostornog plana.

Prostorni plan područja posebne namene sadrži i:

- granice celina i podcelina posebne namene i zone zaštite;
- položaj i regionalni aspekti razvoja područja posebne namene;
- namenu površina područja posebne namene sa bilansima planiranih namena i sadržaja;
- procenu ekonomske opravdanosti i socijalne prihvatljivosti planiranih aktivnosti, objekata i funkcija posebne namene.

Grafički deo prostornog plana sadržaće referalne karte u razmeri 1:50.000, i to:

1. posebna namena prostora;
2. mreža naselja, funkcija, javnih službi i infrastrukturnih sistema;
3. prirodni resursi, zaštita životne sredine i prirodnih i kulturnih dobara.

13. Sprovođenje Prostornog plana

Prostorni plan će se realizovati kroz srednjoročne etape od po četiri godine, pri čemu se za svaku etapu zaključuje ugovor o implementaciji.

U skladu sa članom 32. Zakona o planiranju i izgradnji, proveru rešenja i utvrđivanje potrebe da se pristupi izmenama prostornog plana područja posebne namene vrši organ nadležan za njegovo donošenje, po isteku roka predviđenog ugovorom o implementaciji, odnosno najmanje svake četiri godine.

Pravila korišćenja, uređenja i zaštite planskog područja moraju biti precizno definisana, uz obavezujuće smernice za niže hijerarhijske nivoe. Takođe, treba izdvojiti prostorne celine za koje je obavezna izrada planova detaljne regulacije u smislu detaljnije razrade ili načina pribavljanja zemljišta.

Pravila koja se odnose na prostorne zone potrebno je propisati tako da se može, saglasno odredbama člana 57. Zakona o planiranju i izgradnji pristupiti izdavanju akta o urbanističkim uslovima za područja za koje nije predviđena izrada urbanističkih planova.

14. Dinamika realizacije osnovnih faza izrade Prostornog plana

Faze izrade Prostornog plana su strategija razvoja planskog područja i Predlog Prostornog plana. Dinamikom izrade Prostornog plana predviđeno je da se u izradi i donošenju Prostornog plana odvija u 2009. i 2010. godini, po sledećoj dinamici:

1. strategija razvoja planskog područja - u toku 2009. godine (izrada radne verzije strategije razvoja planskog područja - rok: dva meseca; stručna kontrola strategije razvoja planskog područja i usaglašavanje stavova nadležnih organa, posebnih organizacija, organa teritorijalnih jedinica, lokalne samouprave, kao i korisnika prostora - rok: jedan mesec; izrada finalne verzije strategije razvoja planskog područja - rok: jedan mesec);
2. Predlog Prostornog plana - u toku 2010. godine (izrada radne verzije Predloga Prostornog plana - rok: dva meseca; stručna kontrola radne verzije Predloga Prostornog plana - rok: jedan mesec; izrada finalne verzije Predloga Prostornog plana - rok: jedan mesec; obavljanje javnog uvida - rok: jedan mesec; finalna redakcija Prostornog plana - rok: jedan mesec); donošenje Prostornog plana - rok: jedan mesec).

Ukupan rok za izradu Prostornog plana u svim fazama planiran je na 11 meseci. Od toga, rok za izradu strategije razvoja planskog područja i Predloga Prostornog plana planiran je na četiri meseca, rok za proceduru stručne kontrole i redakcije Prostornog plana pet meseci, a ukupan rok za obavljanje javnog uvida i donošenja Prostornog plana je dva meseca.

15. Finansijska sredstva potrebna za izradu Prostornog plana

Za potrebe Programa izvršena je preliminarna procena sredstva za izradu Prostornog plana koja će se obezbeđivati, u skladu sa dinamikom izrade Prostornog plana, u toku 2009. i 2010. godine. Ukupna sredstva za izradu Prostornog plana iznose 7.600.000,00 dinara, od čega je 1.100.000,00 dinara namenjeno za izradu strateške procene uticaja Prostornog plana na životnu sredinu.

Sredstva su predviđena finansijskim planom Republičke agencije za prostorno planiranje i obezbeđena Zakonom o budžetu Republike Srbije za 2009. godinu ("Službeni glasnik RS", br. 120/08 i 31/09).

Sredstva za izradu Prostornog plana biće obezbeđena, na sledeći način: u toku 2009. godine 1.756.202,00 dinara; u toku 2010. godine 5.843.798,00 dinara; ukupno 7.600.000,00 dinara.